

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та література (англійська))

на тему: **Формування англомовної лексичної
компетентності учнів 9-го класу засобами онлайн-вправ**

ДРСОА.017135.01.02

Виконав: студент 2-го курсу
група СОАм-21-1

М. М. Забродін

Керівник
канд. філ. наук, доц.

О. М. Дорофєєва

До захисту допускаю:
Зав. кафедри іншомовної освіти і
міжкультурної комунікації
д-р пед. наук, проф.

Н. М. Бідюк

_____ 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Забродін М. М. Формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу засобами онлайн-вправ. – Дипломна робота магістра.

Дипломна робота магістра на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 014.02 – Середня освіта (Мова та література (англійська)). – Хмельницький національний університет, факультет міжнародних відносин і права, кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації, наук. кер.: канд. філ. наук, доц. Дорофєєва О. М. – Хмельницький, 2022.

Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок, із них – 90 сторінок основного тексту. Робота містить 2 додатки та 61 джерело посилань.

Ключові слова: лексична компетентність, лексичні навички, засоби онлайн-вправ.

Дипломна робота магістра присвячена дослідженню процесу формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу.

У роботі розглянуто зміст, етапи та систему вправ для формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу засобами онлайн-вправ. Уточнено зміст поняття лексичної компетентності, проаналізовано методичні засади, особливості та труднощі її формування в учнів 9-го класу на уроках англійської мови; експериментально перевірено ефективність розробленого комплексу завдань з формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу засобами онлайн-вправ.

SUMMARY

Zabrodin M. M. Developing the 9th Grade Students' Lexical Competence in English by means of Online Exercises. – Master thesis.

Thesis for obtaining Master's degree in specialty 014.02 – Secondary education (Language and Literature (English)). – Khmelnytskyi National University, Faculty of International Relations and Law, Department of Foreign Language Education and Intercultural Communication, scientific supervisor: Doctor of Philosophy (Philology), Assoc. Professor Dorofeeva O. M. – Khmelnytskyi, 2022.

The paper consists of 114 pages, the main text comprising 93 pages. The work contains 2 appendices and 61 cited sources.

Key words: English lexical competence, lexical skills, online exercises.

The thesis deals with the problem of formation of the 9th Grade Students' Lexical Competence in English by means of Online Exercises.

The paper considers the content, stages and system of exercises for the formation of English lexical competence of the 9th Grade Students by means of Online Exercises. The essence of the concept «lexical competence» has been specified. The methodical principles, features and difficulties of its formation in 9th Grade students in English lessons have been analyzed. Experimentally tested the effectiveness of the developed set of exercises for the formation of English lexical competence of the 9th grade students by means of Online Exercises

Author's signature

The date of the work submission to defence

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	6
1 Теоретичні засади формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу.....	9
1.1 Поняття англомовної лексичної компетентності у межах сучасного світового й вітчизняного освітнього процесу, роль лексичної компетентності у процесі вивчення англійської мови	9
1.2 Класичні й сучасні методики формування англомовних лексичних навичок, актуальність та відмінності їх застосування у процесі формування англомовної лексичної компетенції	16
1.3 Психолого-педагогічні особливості учнів 9-го класу.....	34
2 Експериментально-дослідне дослідження ефективності застосування онлайн-вправ у формуванні англомовних лексичних навичок у 9-му класі.....	43
2.1 Комплекс онлайн-вправ та засобів для організації процесу формування англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу.....	43
2.2 Організація та проведення експериментального дослідження ефективності запропонованої методики.....	57
Висновки	90
Список використаної літератури.....	94
Додаток А Комплекс розроблених онлайн-вправ.....	100
Додаток Б Календарно-тематичне планування з англійської мови для 9-го класу за підручником О. Карпюк.....	112

ВСТУП

Актуальність дослідження. Займаючи позицію основної мови міжнародного спілкування протягом останнього сторіччя, англійська мова продовжує успішно функціонувати й розвиватись у всіх сферах сучасності й являється L2 мовою (другою мовою особи) для більш ніж одного мільярду населення, в той час як близько двох мільярдів людей здатні спілкуватись та взаємодіяти завдяки ній. Існуючи як основний засіб передачі інформації на політичних зустрічах, являючись офіційними робочими мовами в таких світових організаціях як НАТО та ОЕСР, центруючи навколо себе європейський світ, англійська мова є одним з найважливіших провідників українського суспільства до Європейського Союзу.

Пошук інноваційних та сучасних засобів навчання лексичній компетенції є обов'язковим для організації ефективного процесу навчання англійської мови, й оскільки всеохоплююча цифровізація процесів є тенденцією як світовою, так і державною, вчитель, як провідник знань, має стояти безпосередньо в авангарді даного пошуку. Різноманіття онлайн-вправ, мобільних додатків, веб-ресурсів та засобів є обов'язковими елементами в інструментарії сучасного вчителя англійської мови, завдяки ним учні забезпечуються як і платформою для покращення рецептивних та репродуктивних лексичних навичок у взаємодії з середовищем, так і місцем для індивідуального відпрацювання отриманих знань. Гостра необхідність даного дослідження продиктована кризою в системі формування лексичної компетентності у закладах середньої базової освіти, й саме ця криза, разом з нескінченим світом інноваційних технологій, водночас є можливістю для кардинальних й рішучих позитивних змін.

Теоретичною основою дослідження формування англомовної лексичної компетенції стали напрацювання таких дослідників, як: М. Безденежних [4], О. Бігич [5], Н. Бориско [5], Г. Борецька [5], Л. Василенко [8], С. Гапонова [10], Ю. Гнаткевич [13], С. Логвіна [23], Р. Мартинова [24], С. Ніколаєва [26], Т. Симоненко [28], Н. Склярєнко [29], С. Смоліна [30], О. Стеценко [31], Н. Сяська [32], В. Ягупов [39], М. Алкватані (M. Alquahtani) [41], К. Блахович (C. Blachowicz) [42],

Дж. Хармер (J. Harmer) [48], Х. Холец (H. Holec) [47], С. Кірстен (S. Kersten) [49], П. Нейшн (P. Nation) [54], Н. Норріс (N. Norris) [56], С. Вебб (S. Webb) [62]. Дослідниками сформовані й розроблені різноманітні засоби й основи для ефективного формування англомовної лексичної компетентності, підкреслюється важливість дотримання принципів її формування. Дидактичні аспекти використання інформаційних технологій та засобів онлайн-вправ в процесі формування лексичної компетентності досліджені у роботах таких вчених й методистів, як: О. Балтіна [1], В. Баркасі [2], С. Бахов [3], О. Капінус [16], А. Киналь [18], І. Костікова [20], Г. Безбавна [20], О. Просяник [27], Є. Шевченко [37], К. Олдріч (C. Aldrich) [40], Г. Ченг (G. Cheng), [44], П. Кристаллі (P. Krystalli) [50], П. Арванітіс (P. Arvanitis) [50], Р. Мерріот (R. Marriot) [52], Дж. Маккензі (J. Mackenzie) [53] та Г. Вінсенті (G. Vincenti) [61].

Зважаючи на актуальність проблеми, була обрана тема дипломного дослідження: «Формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу засобами онлайн-вправ».

Об'єктом дослідження є процес формування іншомовної лексичної компетенції учнів основної школи.

Предмет дослідження: особливості використання онлайн-вправ як засобу формування англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні проблеми використання онлайн-вправ як засобу формування англомовної лексичної компетенції учнів основної школи та розробці практичного комплексу вправ для формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го за допомогою використання засобів онлайн-вправ.

Завдання дослідження:

1. визначити поняття англомовної лексичної компетентності у межах сучасного світового й вітчизняного освітнього процесу;
2. проаналізувати класичні й сучасні засоби й методики формування англомовних лексичних навичок, встановити роль лексичної компетентності у процесі вивчення англійської мови;

3. окреслити психолого-педагогічний портрет особистості учнів 9-го класу;
4. окреслити основні засоби й засади формування англомовних лексичних навичок засобами онлайн-вправ, на основі котрих запропонувати комплекс вправ з формування англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу.

Для розв'язання поставлених завдань визначені такі методи дослідження: теоретичні методи, а саме: аналіз, синтез новітніх досліджень у сфері педагогіки, психології та лінгвістики за темою дослідження; аналіз актуальних шкільних програм та рекомендацій; опис, узагальнення теоретичних принципів формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу засобами онлайн-вправ, а також емпіричний метод, порівняння, задля встановлення подібності та відмінності у формуванні англомовної лексичної компетенції при використанні традиційних засобів з засобами онлайн-вправ.

Практичне значення результатів полягає у формуванні комплексу вправ, що може бути застосований при створенні та розробці практичних занять із педагогіки чи організації курсу лекцій, укладанні рекомендацій щодо застосування онлайн-вправ у процесі освоєння англомовного лексичного матеріалу. Дана інформація може стати у нагоді студентам педагогічних спеціальностей за профілем «Філологія» та «Середня освіта. Англійська мова», педагогам й учням, що бажають вдосконалити особисті методи викладання чи знання з англійської мови.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку літератури, що нараховує 61 посилання та 2 додатки. У роботі містяться 14 таблиць та 22 рисунків. Повний обсяг тексту складає 114 сторінок, основний зміст викладено на 90 сторінках.

1 СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 9-ГО КЛАСУ

1.1 Поняття англомовної лексичної компетентності у межах сучасного світового й вітчизняного освітнього процесу, роль лексичної компетентності у процесі вивчення англійської мови

Чи не основним завданням освоєння іноземної мови є формування достатньої кількості знань та вмінь, за допомогою котрих здійснення соціально-комунікативного аспекту використання мови стане реальною і можливою перспективою. За В. Баркасі, «комунікативна компетенція – це «здатність і готовність здійснювати іншомовне міжособистісне і міжкультурне спілкування з носіями мови, реальне практичне оволодіння іноземною мовою» [2, с. 207]. Здатність до англомовної комунікативної компетенції формується з трьох основних складових компетенцій: лінгвістичної, основу котрої складає мовний досвід отримувача знань; соціолінгвістичної, що розширюється до поняття мовленнєвої досвіду користувача мови, і прагматичної, що включає до себе персональні якості особистості. В процесі освоєння і навчання мови, найбільшій акцентуації у вивченні потребує процес формування компетенції лексичної, адже саме накопичення словникового й лексичного запасу є тією самою основою, завдяки котрій студент отримує здатність розпочати своє існування у просторі активного вивчення іноземної мови. Формування подібних навичок надає отримувачу знань можливість використовувати англійську мову як інструмент для подальшої професійно-ділової діяльності і реалізації у межах міжнародних платформ, а також як засіб для повсякденного спілкування. Незалежно від віку, комунікативна компетенція є засобом розуміння чужих і висловлення своїх думок, способом взаємодії зі світом інших культур напряду, у відсутності обмежень рамок володіння лиш рідною мовою. Комунікативна компетенція, в свою чергу, базується на засадах компетенції лінгвістичної.

Т. Симоненко надає поняття «лінгвістична професійна компетенція», розуміючи під цим «набір знань про структуру мовної системи, а також «уміння оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису» [28, с. 112].

Лінгвістична компетенція, як спосіб формування здатності до англomовної комунікації, ділиться на складові елементи. Одним з складових елементів лінгвістичної компетенції є компетенція лексична. За формуванням Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, лексична компетентність (чи компетенція) – це знання і здатність самостійно використовувати словниковий запас. Вона складається з лексичних та граматичних елементів. Важливість лексичної компетентності окреслена даною настановою: «обсяг, діапазон і контроль лексичного запасу є основними ознаками оволодіння мовою, а отже, є такими і для оцінювання учнівського рівня володіння мовою, і для планування процесів вивчення та викладання мови» [15, с. 108-112].

Відповідно до цього, можемо зробити висновок, що гарантом вдалого опанування англomовною комунікативною компетенцією є розвиток й формування лексичної компетенції шляхом інтенсивного оволодіння лексикою, акцентуації уваги на словниковому запасі учня й розширенню можливостей для його застосування.

Оскільки лексична освіченість є основою розвитку мовленнєвих умінь учня, лексика стає своєрідним центром формування мовних здібностей й комунікативної компетенції учня. Таким чином, методикою навчання іноземних мов і культур стверджується, що лексика вивчається не для того, аби її просто знати, а з метою отримання здатності спілкуватись, користуючись нею у взаємодії з інакшими способами: фонетичними, граматичними та невербальними. З цього випливає, що навчання лексики є не стільки основною метою, скільки засобом навчання усіх видам мовленнєвої діяльності [5, с. 217].

Лексика являється живою і динамічною матерією мови, системою різноманітних слів і лексичних об'єднань, що формують певну координаційну

групу. Систематична сформованість лексики проявляється у тому, що кожна її одиниця, опираючись на певні властивості, входить у своєрідні лексичні об'єднання (семантичні поля, групи, антонімічні протиставлення, словотворчі гнізда та синонімічні і паронімічні ланцюжки). ЛО є одиницею навчання лексичного матеріалу, й може являти собою не лише слово, але й сталий вираз чи словосполучення. Науковцями виділено такі лексичні одиниці:

- 1) слова;
- 2) стійкі словосполучення;
- 3) клішовані звороти (вирази).

Функціонування ЛО у спілкуванні забезпечується знанням лексичних навичок іноземної мови.

До даних лексичних навичок входять інтуїтивно вірне розуміння і застосування лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між графічними формами слова, його значенням та слуховими, мовленнєвими та моторними формами, а також зв'язку між іншомовними лексичними одиницями.

Лексична навичка, як об'єкт вивчення, позначається як дія з вибору лексичної одиниці, що доведена до автоматизму, при тому, що процес вибору відбувається адекватно і співвідносно задуму вживання і подальшому правильно поєднанню лексичної одиниці з іншими у процесі продуктивного мовлення. Також, до лексичних навичок входить автоматизоване сприйняття і знаходження вірних асоціацій до значень у процесі рецептивного мовлення (аудіювання чи читання). Принципи, за допомогою котрих формуються лексичні навички, спрямовані на розвиток комунікативної культури разом з застосуванням наявних лексичних знань з конкретної тематики, що входять до системи принципів сучасного комунікативного й когнітивного підходів. До них входить принцип єдності вчення лексики і мовленнєвої діяльності.

Ефективне формування лексичних навичок забезпечується шляхом багаторазового повторення ЛМ кожним учнем та поступовим збільшенням обсягу тренувань, застосуванню різних видів наочності, здійснювані предметних дій з ЛО, індивідуальному підходу до навчання лексичного ЛМ, постійним і нагальним

зворотним зв'язком між суб'єктом і об'єктом навчання, своєчасному контролю і забезпеченні актуальної корекції навичок під час виконання лексичних вправ. Основою для формування навичок усного мовлення, аудіювання, письма та читання складає поєднання слів у речення. Звичайні умови спілкування забезпечують автоматизованість подібних дій, тоді як відсутність постійного мовного середовища потребує від отримувача знань значно більшої концентрації уваги й зусиль.

Розглянувши основні етапи формування лексичних навичок, звернімося до центральних складників самого змісту навчання лексики. До складників змісту навчання лексики входять лінгвістичні, методологічні й психологічні складові [1; с. 119-120]. Як один з складників навчання лексики, лінгвістичний компонент передбачає від отримувача знань формування певного лексичного мінімуму й знань. До нього також відноситься тематика, котру обирає викладач для подальшого розвитку навичок усного мовлення та читання.

Психологічний, або соціально-психологічний компонент, передбачає врахування інтелектуальних й психологічних особливостей дітей певної вікової категорії, врахування особливостей їхньої психіки при формуванні лексичних навичок й умінь. Саме ця складова змісту навчання під час процесу навчання сприяє розвитку навичок користування мовою в практичному комунікативному напрямку.

Слід сказати, що особливості формування лексичної компетентності в свою чергу складаються й з особливостей формування активного та пасивного лексичного запасу учнів, так званого активного та пасивного словника учня. Активний словник складається з тих слів, що учні часто використовують у процесі мовлення та письма, слів, що вони використовують під час вираження власних думок в усній формі та у процесі аудіювання для розуміння інших людей. Пасивний словник, в свою чергу, охоплює лексичні одиниці, що учні розуміють лиш при читанні й сприйнятті чужих думок в усній формі. Варто зазначити, що постійний обсяг активного та пасивного словника має здатність змінюватись та є взаємозамінним протягом усіх етапів вивчення іноземної мови.

Отже, цілісний запас іншомовної лексики формується іншомовним лексичним мінімумом, що складається з двох частин: активної та пасивної лексики, так званих активних та пасивних словників здобувача знань [37, с. 491]. Лексика, як засіб, що допомагає нам давати назву об'єктам оточуючого світу та виражати наші думки, формується завдяки лексичних засобів, що, в свою чергу, відіграють центральну роль у при формуванні й висловленні власної думки. Саме лексичні навички, отримані в процесі формування лексичної компетенції, відповідають за розвиток і вдосконалення комунікативної компетенції й складають основу розвитку мовленнєвих здібностей.

Питання освоєння лексичного матеріалу та розгляд лексики як одиниці вивчення викликає значний інтерес серед лінгвістичної спільноти та методистів навчання, лексика стає предметом вивчення нескінченного ряду науково-дослідницьких праць. Складність проблеми оволодіння лексичними навичками призводить до необхідності структурування наявних знань, ця систематизація, в свою чергу, дозволяє нам окремо виділити рецептивні та репродуктивні лексичні навички.

За методикою навчання іноземних культур, рецептивна лексична навичка – це здатність до автоматизованого сприймання й розуміння ЛО як в усному, так і в письмовому мовленні. До неї входять:

- впізнавання, диференціація та ідентифікація усної і письмової форм ЛО;
- співвіднесення ЛО з відповідним об'єктом чи явищем;
- обґрунтована здогадка про значення ЛО.

У свою чергу, репродуктивна лексична навичка – це здатність до автоматизованого використання ЛО в усному та письмовому мовленні. До неї входять:

- здатність до виклика ЛО з довготривалої пам'яті;
- відтворення ЛО у зовнішньому мовленні;
- миттєве сполучення ЛО з іншими словами, що утворюють смислову інтонаційну єдність слів та фраз за правилом лексичної сполучності;

-здатність до обирання відповідного до контексту стилю мовлення [5, с. 216].

Також варто зазначити, що можлива певна диференціація у назвах груп лексичних навичок, так, за Смоліною, методика виділяє дві групи навичок: «продуктивні, тобто навички вибору вживання слів у мові й письмі, та, знов таки, рецептивні, що передбачають впізнавання й розуміння лексики у процесі читання та аудіювання» [29, с. 16].

Дані мовленнєві лексичні навички, будучи основою усіх видів комунікативної мовної та мовленнєвої діяльності, мають бути сформовані шляхом розвитку навичок аудіювання, говоріння, читання, письма та перекладу. Як фонетичні, так і граматичні лексичні навички формуються в умовах автоматизованості, стійкості й гнучкості, що забезпечує поетапність їх формування.

Саме врахування усіх компонентів навчання лексичної компетенції відіграє найважливішу роль при обиранні оптимальної методики викладання й навчання матеріалу.

Зазначене вище дозволяє зробити висновок про те, що задля процесу ефективного засвоєння учнями іншомовної лексики, варто обрати такий ЛМ, що має як поетапне повторення в тематичних межах навчання у базовій школі, так і потенціал активного використання й розвитку мовленнєвої комунікативної діяльності. Задля цього необхідно організувати умови абсолютного освоєння обов'язкового лексичного мінімуму й створити основи для закріплення у пам'яті учня активного словникового запасу. Вказаний лексичний мінімум формується з врахуванням актуальності й методичної відповідності.

Задля формування найбільш точної методичної відповідності, варто розглянути поняття лексичних знань. Лексичні знання являються відображенням результату пізнання й розуміння лексичної системи учнем, відповідно до здатності розуміти правила даної системи і користуватись ними. Таким чином, лексичні знання – це знання про:

- лексичну сторону мовлення;

- усну і письмову форми слова;
- семантику слів (їх денотацію та конотацію);
- здатність слова мати стилістичне та соціокультурне забарвлення;
- здатність слова мати групи антонімів, синонімів, омонімів та паронімів;
- синтаксичну й лексичну цінність слова;
- основи правил словотворення (конверсії та складання слів);
- поняття синтаксичної структури слова;
- подібність й відмінність лексичних систем рідної та іноземної мови.

За О. Бігич, Н. Бориско та Г. Борецькою, процес формування лексичної компетентності в отримувача знань, «являючись довготривалим та складним процесом, потребує великої кількості зусиль при пошуку викладачем оптимальних способів поповнення англомовного потенціалу у словниковому запасу учня як основи ЛК, котрий, в свою чергу, має поширюватись поетапно» [5, 216].

Зазначене вище дозволяє зробити висновок, що формування іншомовної ЛК залежить від етапів [5, с. 234]:

1) ознайомчого та підготовчого, до котрого входить процес формування знань про ЛО за допомогою мовних вправ, семантизації, демонстрації наочних прикладів використання, написання та правил фонетичної вимови;

2) автоматизації (розвиток навичок користування ЛО у межах словосполучення, речення, тексту, діалогу та монологу, тощо, відповідно до існуючої актуальної ситуації, періоду встановлення зв'язків між формою, структурою лексичних одиниць та їх значенням за допомогою умовно-комунікативних вправ, контроль правильного розуміння та використання вивченого словникового матеріалу);

3) застосування та використання ЛО (формування здатності вирішувати завдання з практичної комунікації на основі використання освоєного ЛМ на письмі, підготовленому та непідготовленому мовленні з використанням комунікативно-мовленнєвих вправ, контроль рівня засвоєння матеріалу).

Ретельне дослідження наукових й методологічних розробок вказує, що при окресленні першого етапу формування лексичних навичок й вмій (ознайомлення й введення нового лексичного матеріалу, при котрому відбувається розгляд вимови, написання, лексичного значення та основ використання) методисти сходяться у єдиному його баченні.

Можна зробити висновок, що первинний етап засвоєння лексичного матеріалу є найважливішим у процесі навчання лексичній компетенції, адже від нього залежить ефективність подальшого використання ЛО у процесі самостійного та групового навчання. Подальші етапи, як засоби для закріплення й відточення знань ЛМ, являються способом розширення лексичних знань, що в подальшому формують лексичну й комунікативну компетенцію отримувача знань. Формування лексичної компетентності шляхом створення активного й пасивного словникового мінімуму студента, розвиток здібності до подальшого самостійного використання ЛО в практичному мовленні є головною задачею вчителя англійської мови.

1.2. Класичні й сучасні засоби й методики формування англомовних лексичних навичок та роль лексичної компетентності у процесі вивчення англійської мови

У процесі ознайомлення й засвоєння учнем лексичного матеріалу, надзвичайно важливу роль відіграє методичний характер, що буде використовуватись вчителем як стратегія розвитку лексичної й комунікативної компетенції учня. Розвиток освітньої методології ніколи не стоїть на місці, щороку створюється велика кількість найрізноманітніших засобів вивчення іноземних мов, методисти й лінгвісти працюють над вирішенням питань мотивування учнів до навчання, утримання їх уваги. Специфіка нового світу, сучасні технології, різноманітні платформи й додатки все частіше звертаються до методів швидкого виплеску матеріалу, що негативно позначається на здатності учнів концентрувати увагу протягом тривалого часу, проте загострює їх здатність реагувати на швидку зміни обставин й пристосовуватись до реактивного навчання.

Варто розглянути розвиток питання навчання лексичній компетенції іноземної мови більш детально. Аналіз методології 50-их років ХХ сторіччя демонструє, що предмет вивчення іноземної мови в основному розглядався як здатність учня читати й перекладати іноземні тексти. Вагомим розвитком теоретичним основам навчання іноземної мови зробив Л. Щерба. На його думку, найбільш придатним способом оволодіння мовою був рецептивний. Розвиваючи дану думку, В. Цетлін робив акцент на тому, що рецептивне засвоєння лексикологічного матеріалу додатково потребує поправлення усного. Емпіричним шляхом І. Рахманов продемонстрував, що рецептивне засвоєння матеріалу слід протиставляти не продуктивному засвоєнню, а двосторонньому. «активний словник підлягає і репродуктивному, і рецептивному засвоєнню, причому спочатку репродуктивному, а потім і рецептивному» [165]. Кінець 50-их років відзначився тим, що навчання іноземним мовам почали розглядати як розвиток способів опанування видам мовленнєвої діяльності. Відбулась активна зміна змісту навчання й вивчення іноземних мов, до складу навчання увійшли вміння й навички, що співвідносились б із завданнями навчання мовленнєвій діяльності. В свою чергу, методологія 60-70-их років ХХ ст. головною своєю метою вважала практичне освоєння учнем іноземної мови. До ряду навчання входило глибинне усне навчання, запланованим був усний вступний курс, широкого застосування набрали технічні засоби навчання й засоби наочності. Особливістю даного етапу навчання можна вважати поширення серед методології способу завчання поезії, літературних наробіток та частин художніх творів. Як зазначає А. Щукін, методика 70-х років відзначається перенесенням акцентів з засобів мови як мовних одиниць на те, як дані одиниці використовувати. Таким чином, сформувалось бачення мовної діяльності, предметом котрої являється думка, засобом – мова, а способом здійснення – індивідуальне вираження думки шляхом мовлення. Можна побачити, що акцентуація уваги на лексичній складовій мови й формування лексичного мінімального запасу протягом усього часу були і залишається одними з найскладніших й найважливіших проблем методики навчання іноземним мовам. Внаслідок цього, вже у 70-х роках сформувались кардинально різні методи

освоєння лексичних одиниць, було утворено різноманіття принципів відбору ЛО й засобів їх засвоєння.

Методики 90-х років ХХ століття, а також методики сьогодення, найбільшої уваги приділяються поглибленому вивченню мовленнєвого спілкування, основою котрого є спільна й індивідуальна, ігрова, продуктивна й пізнавальні діяльність. Дані положення розвиваються на принципах комунікативної лінгвістики, головними властивостями котрої є практична комунікативність, системність та функціональність.

Звернімось до сучасних вітчизняних методологічних наробіток, пов'язаних з навчанням іншомовної лексики. Р. Мартинова в свої працях зазначає, що сама структура змісту навчання активного лексикологічного запасу складається з формування знань про відокремлені (ізолювані) слова та вислови; розвитку навичок їх активного вживання у поєднанні з раніше отриманими навичками у лексичних сполученнях й відокремлених реченнях; поглибленні навичок використання кожного окремого лексичного явища у особистому підготовленому та інтерактивному мовленні [23, с. 251].

Актуальні зарубіжні розвідки методики викладання іноземних мов (Дж. Елліс, П. Нейшн, Дж. Річардз, А. Шінан) також окреслюють важливість вивчення й засвоєння лексичного матеріалу. За словами Дж. Річардза, «словник та лексичні одиниці знаходяться в центрі вивчення та комунікації. Ніяка кількість граматичного чи іншого типу лінгвістичного знання не може бути використана в комунікації чи дискурсі без активного застосування комунікаційної лексики» [56, с. 27].

Тим не менш, не зважаючи на довгий шлях розвитку та загальне різнобарв'я сучасних наробіток у методології вивчення англійської мови все ж здатне вміститись у конотаційні рамки термінів «традиційна та новітня методологія», або ж «класична й сучасна методика формування лексичних навичок».

Традиційним, або ж класичним методом освоєння лексичної компетенції є граматико-перекладний метод, що являє собою послідовне вивчення граматичного, лексичного, фонетичного та синтаксичного матеріалу. Учні, відповідно до

принципів поетапного навчання, вивчають навчальний матеріал поступово, рухаючись від простих завдань до більш складних, з часом розвиваючи та поглиблюючи свої знання, отримуючи все більш складні завдання, що в результаті формують з нових знань лексичну навичку, а незнайомий ЛМ перетворюють у активний та пасивний словниковий запас.

На початковому етапі засвоєння лексичного матеріалу перекладне володіння словом є цілком припустимим явищем. Як стверджує П. Хегболдт: «Коли ми чуємо іншомовне слово декілька разів, то рідне слово служить ключем до розкриття його значення. Якщо ми почуємо іншомовне слово п'ятдесят або більше разів, необхідність у рідному слові як посереднику відпадає».

Відповідно до цього, традиційне, або класичне навчання, працює методом досягнення репродуктивного автоматизму шляхом сталого «завчання» слів, висловів та конструкцій. До даного методу входять завчання слів, фраз та виразів, переказ текстів та діалогів, відпрацювання граматичних вправ. Даний метод являється найбільш поширеним серед навчальних закладів нашої країни, проте ефективність його використання й досі залишається об'єктом дискусій. Тим не менш, в межах існуючої загальноосвітньої програми, він продовжує демонструвати непогані результати за умови якісного викладання й здатності вчителя зберігати навчальний інтерес учнів.

За О. Кузьменко виділяються такий ряд класичних свідомих методів формування лексичної компетенції:

- перекладацько-граматичний – лексичний матеріал набуває форм лексичних наборів; засвоєння свіжої інформації відбувається шляхом аналізу та перекладу лексичних одиниць; заучування і переклад являються основними типами діяльності та вправ; навчальний матеріал використовується для формування систем вправ і текстів; учнем завчається велика кількість форм; за вчителем закріплюється роль суб'єкта, що займається поясненням, аналізом та контролем процесу формування компетенції;

- свідомо-практичний – лексичний матеріал обирається з мовних лексико-граматичних конструкцій. Засвоєння свіжої інформації відбувається

шляхом надання мовних зразків і їх порівняння у рідній та іноземній мовах; зміст навчання утворюється шляхом побудови ієрархічних структур загальнонаукової тематики; пояснення відбувається в контексті рідної мови; за вчителем закріплюється роль організатора навчального процесу, за учнем – завдання аналізу та пізнання навчального матеріалу;

- свідомо-порівняльний – лексичний матеріал обирається шляхом опору на рідну мову, засвоєння свіжої інформації відбувається шляхом усвідомлення мовних явищ та аналізу способів їх використання у мові; лексичний матеріал навчається у межах загальнонаукової тематики; діяльність вчителя акцентована на автоматизації засвоєних знань; теми засвоєння лексичного матеріалу детально вивчені та сформовані);

- логічний метод вродженого засвоєння граматики – лексичний матеріал складається з часто використовуваних слів, організація ЛО відбувається відповідно до тематики;

- аудіо-лінгвальний метод – лексичний матеріал структурується від найбільш простого до найбільш складного, вивчення свіжого матеріалу відбувається без аналізу, за допомогою аналогій. Активна лексика формує собою структури спілкування, зміст навчання складається з аналізу лексики, роль учня складає заучування, застосування моделей підстановки та засобу типових повторень);

- аудіовізуальний метод – лексичний матеріал відбирається відповідно до актуальної ситуації, вивчення свіжого матеріалу відбувається шляхом запам'ятовування слів з опорою на візуальну складову (малюнки, таблиці) , зміст навчання формується відповідно до інтересів учня, роль учня – заучування і використання способу типових повторень;

- прямий активний метод – лексичний матеріал відбирається відповідно до мовних зразків, вивчення свіжого матеріалу відбувається без аналізу через регулярне вживання ЛМ. Основною ціллю навчання є цілковитий автоматизм мовлення, мовна діяльність відбувається без перекладу, з використанням способу

заучування й тренування, роль учня сходиться у багаторазовому повторюванні й запам'ятовуванні ЛМ;

- прямий натуральний метод - (лексичний матеріал відбирається шляхом зосередження уваги на самому слові та його сенсі, вивчення свіжого матеріалу відбувається інтуїтивно або шляхом усвідомлення, рідна мова не використовується. Лексичний матеріал формується у контексті реального життя;

- усний метод Г. Палмера - лексичний матеріал формується на основі команд та мовних зразків, вивчення нового матеріалу відбувається завдяки практичному слуханню та використанню засобу перекладу задля пояснення ЛМ та контролю його засвоєння [21].

Класичний метод навчання іноземної мови історично формується шляхом поєднання чотирьох підходів: інтуїтивного, свідомо-зіставного, функціонального та зіставного [5, с. 223]. За визначенням методики формування мовної компетентності, інтуїтивний підхід у процесі набуття лексичної компетенції здійснюється шляхом формування безпосереднього зв'язку значення лексичної одиниці в межах відсутності опору на рідну мову. Автоматизація під час інтуїтивного підходу набуття компетенції набувається шляхом багаторазового відтворення, активізація лексичних одиниць здійснюється в умовах найбільш наближених до практичного природнього спілкування.

Свідомо-зіставний підхід в традиційній методиці викладання ЛМ передбачає розкриття сутнісної форми та значення ЛО, а не особливостей її застосування. Автоматизація відбувається шляхом зіставлення з рідною мовою, перекладу, відпрацюванню некомунікативних вправ та відповідей на задані питання. Самостійність та індивідуальність висловлювання з використання ЛО обмежується рамками навчального завдання.

Функціональний підхід традиційного методу набуття лексичної компетенції пропонує освоєння й розкриття значень в умовах створення певного контексту, де існуватиме мотивація до використання освоєних ЛО. Автоматизація відбувається засобом створення умов для самостійного вибору та комбінацій лексичних одиниць у процесі оформлення думок. Засвоєння форм, значень та функцій відбувається

взаємопов'язано. Цей підхід характерний використанням умовно-комунікативних вправ, в той час як використання й застосування нових лексичних одиниць відбувається під час виконання комунікативних вправ.

В свою чергу, інтенсивний підхід організовується шляхом багаторазового й частого представлення великого обсягу лексичних одиниць у контексті полілогу, лексичні одиниці відтворюються в умовах контексту та імітацій з використанням паралінгвістичних засобів, автоматизація відбувається в умовах керованого спілкування. Новий ЛМ застосовується шляхом імпровізацій у різноманітних обставинах та розігруванні сцен та етюдів.

Вагомим внеском у пошуку засобів інтенсифікації навчання лексики й методології її засвоєння зробили наробітки О. Тарнопольського. За його думкою, значимість даної задачі зумовлена необхідністю навчити отримувача знань самостійно читати й опрацьовувати іноземні тексти мовою оригіналу при відсутності словника. Це можливо при умові наявності значного словникового запасу учня. Задача інтенсифікації може бути вирішена лиш в тому випадку, якщо кількість слів, що засвоювалась учнями на одному занятті була значно збільшена, а процес засвоєння нового лексичного матеріалу підлягав під свідомим керуванням з боку викладача.

Ряд методистів, що займаються вивченням методики введення лексичного матеріалу, рекомендують учням й студентам самостійне ознайомлення з новими лексичними одиницями. За дослідженням Н. Ніколаєнко, що розглядала ініціативність у розширенні словникового запасу студентами з сформованими пізнавальними потребами, зауважила, що добровільно-ініціативне поглиблення словникового запасу отримувачами знань є внутрішньо-мотивованим рішенням, оскільки самостійно визначається прагненням учня до пізнання нового лексичного матеріалу (що, само по собі, не заперечує можливість застосування додаткових зовнішніх мотивів – досягнення найбільшого рейтингу в навчальній групі, отримання нагороди у вигляді оцінки, тощо). Водночас, ініціативність у розширенні лексики учня має індивідуальний характер, так як кожний учень персонально обирає лексичний матеріал для поглиблення свого словниково запасу.

Задля подібної зацікавленості отримувача знань, період, проведений учнем чи студентом протягом активного навчального процесу з вчителем/викладачем має бути ефективним і ціле-орієнтованим. Задля того, аби продемонструвати учневі значимість проведення мовних вправ, процес навчання має бути сформований таким чином, щоб кожна вивчена й нова лексична одиниця була функціональною, тобто такою, що має здатність до практичного застосування і існує у вигляді визначеного комунікативно-практичного блоку. Практична ситуація застосування лексичного матеріалу може бути створена навіть на рівні слова, під час процесу перерахування власних думок щодо певної теми. Таким чином, головними методичними засобами для активного засвоєння лексики є механічні способи перерахування, аналіз та синтез, поділ одиниці за різними власними ознаками.

Завдання з опорою на подібні лексичні блоки роблять акцент на механічному повторенні одних й тих самих структур та лексичних одиниць. Це надає можливість їхньому ефективному запам'ятовуванню без використання додаткових мнемонічних навантажень. Лексика ж запам'ятовується значно легше, якщо вона існує у просторі певного тематичного блоку, що вживається в певній окремій сфері життя (як то характер, спорт чи опис зовнішності), а також при використанні фразеологічних зворотів та ідіом (*dare the devil* – легкий на спомин). Таким чином, спогад одного слова з тематичного середовища викликатиме асоціативний зв'язок з наступними.

Ефективним засобом досягнення практично-якісного рівня вивчення лексики є впровадження й активне застосування прийомів інтерактивного навчання. Метою даних прийомів є формування в учнів достатнього запасу лексики задля формування іншомовної комунікативної компетенції. Сутність інтерактивного навчання полягає в організації процесу міжособистісної комунікації між учнями в умовах навчального процесу, характерними ознаками котрого є інтенсивність спілкування, багатогранність видів та засобів діяльності. Інтерактивність в вивченні лексики враховує комплексний підхід до підготовки й ведення занять, що, в свою чергу, передбачає формування й розвиток усіх видів комунікативної мовленнєвої діяльності. Метою навчання передбачається здатність учня до

діалогічного та монологічного мовлення, засобами навчання є письмо, читання та аудіювання. Нові лексичні одиниці засвоюються під час процесу читання тексту, його аудіювання та під час процесу мовлення. Компетентність учня у лексиці формується внаслідок багаторазового повторення нового лексичного матеріалу у всіх видах мовленнєвої діяльності (репродуктивному та продуктивному мовленні).

Все ж, найбільшої проблематики в процесі формування й організації навчання лексичної компетенції набуває питання семантизації лексики. Причиною цього є те, що первинним етапом навчання лексики є її семантизація, в той час як основною складовою процесу навчання лексики є формування мовних навичок та їх подальше покращення. Цілком логічним є інтерес методистів до шляхів семантизації, адже початкове розкриття лексичного значення, в кінцевому результаті, є вирішальним для подальшого використання його протягом практично-комунікативного етапу. Саме користування тими чи іншими способами семантизації буде визначати зміст, з яким форма іноземного слова буде пов'язана, тому й при цілковито вірному процесі семантизації шляхи автоматизованого володіння мовою будуть укріплені та покращені, адже й саме слово засвоюється шляхом відточення його розуміння у вправах на та безпосередній комунікативній практиці.

За М. Лещечко, «здатність дієслова до поєднання з іншими словами і його семантика здатні змінюватись у взаємозв'язку». Подібної думки тримається й М. Кочерган, котрий позначає, що «семантика слова формує його сполучувану здатність». Він відзначає, що: «семантикою слова обумовлюються його сполучувані можливості». Відповідно, невірним буде розгляд семантичних особливостей слів у відокремленні від їх лексичної та граматичної сполучуваності. До способів семантизації перекладних груп відносяться:

- переклад одного слова;
- переклад лексичних сполучень;
- переклад ряду фразових єдностей;
- пояснення лексичних одиниць і значень РМ.

Таким чином, можна зробити висновок, що логіка використання й застосування методів навчання новому лексичному матеріалу базується на декількох основних принципах, заснованих на історично сформованих підходах до навчання:

- принцип спрямованості комунікації, завдяки котрій формується рівноправна й автономна участь отримувача знань в міжкультурному спілкуванні;
- принцип діяльнісного підходу до розвитку рецептивної і репродуктивної здатності й готовності до адекватної взаємодії з представниками іншої культури та соціуму;
- принцип доступного середовища, задля створення умов для цілковитого володіння іноземним лексичним матеріалом;
- принцип синтезованого навчання в умовах, що максимально наближені до реального середовища;
- принцип орієнтованості на знайоме лінгвістичне та культурне середовище, застосування існуючого в отримувача знань досвіду про РМ та використання ряду наявних умінь з РМ у процесі освоєння іншомовних умінь та навичок.

З огляду на те, що завершальний рівень освоєння лексичної компетенції пов'язаний з розвитком умінь використання лексичних одиниць задля вирішення різноманітних практично-комунікативних завдань, даний рівень компетентності передбачає виконання учнями різних практичних мовних завдань і є спрямованим на розв'язання комунікативних задач відповідно до контексту спілкування і здатності використовувати необхідних й актуальних для даного контексту навичок і умінь. В методології організації навчання лексичній компетенції, одиницею структурної організації методики являється вправа. Виділяється два типи вправ, що розподіляються й використовуються відповідно до етапів опанування лексичного матеріалу й сформованості лексичних навичок. Вправа, як структурна одиниця методичної організації, використовується для формування іншомовних навичок як засобу демонстрації сформованості лексичної компетентності учня.

В свою чергу, відповідно з етапами формування лексичної компетенції та розвитком в процесі засвоєння нового лексичного матеріалу та навичок, виділяються два типи лексичних вправ. Здатність до їх реалізації є прямим показником сформованості лексичної компетенції. Першим типом вправ є ті, що в порядку системи демонструють учням нові лексичні одиниці. Через те, що лексична компетенція не є можливою без попереднього формування словника активного та пасивного мінімуму, основою формування подібного словника є його здатність забезпечити вербальне, умовне та формалізоване розуміння лексичної одиниці у вигляді слова. Перше введення самого слова до системи засвоєння починається з його презентації як одиниці двостороннього мовлення, де основною точкою уваги є його фонетичний вигляд та здатність до опрацювання у словотворчому контексті (здатність слова до трансформації), контексті вживання у соціокультурному середовищі, інше. Саме ж закріплення та актуалізація слова, здатність до його репродукції у мовленні формується відповідно системи лексичних прав, котра забезпечує відпрацювання засвоєної лексичної одиниці у вигляді слова, словосполучення, окремого речення та цілісного тесту. Відпрацювання одиниці на рівні одного слова відбувається шляхом вправ з вибору зайвого слова в тематичній групі, підборів до нього синонімів та антонімів, розташуванні слів за ознакою, множинному виборі серед категорій. Рівень словосполучення потребує від учня розуміння поєднуваності одиниці вивчення з іншими, наприклад, шляхом підбору найбільш коректних слів до нього та формуванні словосполучень з рядом запропонованих слів з метою побудови речення чи окремої фрази.

Єдність речень та словосполучень, що виходять за контекст однієї фрази, передбачають такий ряд завдань та вправ:

- дайте відповідь на питання;
- задайте запитання до даних слів;
- сформууйте запитання так, щоб підкреслені слова стали відповідями на ваше запитання;
- продовжте речення;

- сформууйте розповідь завдяки даних слів;
- опишіть зображення;
- порівняйте слова з певними якостями.

Додатковою стратегією для формування в учнів лексичної компетенції шляхом засвоєння іншомовного лексичного матеріалу є ряд вправ та прийомів, що активізують практичну частину говоріння (такі як: «мозковий штурм», «дискусія»). До вправ належать завдання, що активізують застосування мовленнєвих висловлювань та забезпечують більш активне запам'ятовування мовленнєвих засобів та використання способів покращення здатності формулювання думок англійською мовою. Мовні вправи другого типу являються поєднаннями навичок читання та монологічного мовлення, що базується на активному застосуванні лексичного компоненту. Дані вправи спрямовані на:

- формування вміння передбачати основний предмет обговорення та зміст тексту;
- розвиток умінь читання, спрямованого на виділення осіб, що співвідносяться з лексичною одиницею, пошук основних понять та ключових слів;
- забезпечення розвитку інформативного читання, що є процесом активного осмислення та опрацювання інформації з різноманітних джерел та розробки на їхньому фоні переосмислення наявної інформації.

Дані процеси закладають основи для подальшого розширення рецептивно-репродуктивних навичок учнів середньої школи. Подібна комплексна методологія навчання англійської мови включає у себе активний розвиток навичок рецепції і самостійної репродукції, залучає до своєї методологічної системи широкий набір тематично-окреслених тезаурусів персоні й її знань про культурно-соціологічний бекграунд обраної для вивчення іноземної мови.

Аналіз вказаних вище традиційних, або ж класичних, способів формування іншомовної лексичної компетенції вказує на те, що головна акцентуація в подібній методології навчання лексичній компетенції робиться на автоматизованій здатності учня до репродукції пройденого лексичного матеріалу в умовах практично-комунікативної дійсності, «завчання» та механічне повторення,

регулярне відтворення лексичного матеріалу у різноманітних вправах є основою відточення обраного вчителем чи самостійно учнем лексичного матеріалу. Основна увага в даній методиці навчання надається автоматичній пам'яті отримувача знань.

Дотримання усіх етапів роботи з лексикою протягом уроку, що побудований на основі традиційної методики навчання лексичній компетенції, закріплює в свідомості учня необхідну лексичну навичку, автоматизують її задля подальшого використання її в особистому вираженні думок. Тим не менш, подібна організація уроку ніяк не гарантує те, що кожний учасник освітнього процесу буде здатний опанувати усю нову лекцію, що була оброблена в контексті уроку. В подальшому, це може призвести до десинхронізації процесу навчання, і утворити ситуацію, в котрій певна половина учнів має здатність й бажання продовжувати активне вивчення нового лексичного матеріалу, а інша знаходиться під негативним впливом попередньої невдачі й втрачає інтерес до навчання лексичній компетенції взагалі.

У подібних випадках, чудовими помічниками можуть стати певній онлайн-вправи та інструменти інтерактивної цифрової освіти. Дані інструменти навчання входять до засобів навчання, котрі є важливою складовою будь-якого навчального процесу. Роблячи вибір між засобами навчання, ми робимо вибір як між традиційною й нетрадиційною методикою навчання, так і між засобами забезпечення досягнення цілей навчання. Навчальні засоби розподіляються на:

- основні (підручник) і допоміжні (граматичний довідник);
- технічні(мобільні додатки, комп'ютерні програми) і нетехнічні (зошити, таблиці);
- комплект учня (зошит для самостійної роботи, книжка для читання, словник, додатки, підручники) та комплект учителя (Державний стандарт з ІМ, підручник учителя, таблиці, слайди, дошки, ігри та мобільні додатки).

Усі засоби навчання є об'єднаними в навчально-методичному комплексі, основою котрого є навчальний підручник. Незважаючи на те, що погляди науковців на використання підручників у процесі навчання різнились і змінювались (деякі

були впевнені в тому, що регламентація навчально-виховного процесу призводила до втрати учнями інтересу до процесу навчання). Наприклад, послідовники французького педагога-форматора Челестина Френе вважають, що замість навчальних підручників, сформованих за методиками, варто використовувати матеріали якомога більше приближенні до справжнього життя учнів: їхнє листування (в нашому випадку їхні переписки з іноземними друзями та підписниками у соцмережах), матеріали з серіалів та коротких відео різноманітних онлайн-платформ.

Розвиток сучасних інформаційних технологій, поширеність й доступність персональних комп'ютерів, ноутбуків, смартфонів та планшетів надали бурхливого розвитку сучасній системі освіти, й все більш активне й розповсюджене запровадження технічних засобів та цифрових додатків у навчальний процес дає змогу вільно стверджувати, що на зміну традиційній методиці навчання лексичного матеріалу прийшла нова, нетрадиційна, або ж сучасна, методика. Методисти сучасної системи освіти впевнені, що новітні технології набагато більше відповідають потребам у комунікативно-практичному та індивідуально-репродуктивному процесі навчання. Незважаючи на те, що підручники, як елемент НМК, й досі залишаються основою зберігання знань у закладах середньої та вищої освіти, центральна освітня діяльність, освоєння лексичного і граматичного матеріалу все більше переходить до світу цифрових технологій.

Готуючись до уроків, враховуючи всі існуючі методичні рекомендації та стратегії, більшість вчителів закладів середньої освіти все ж не здатні втримати довготривалий інтерес учнів. Це й не дивно, адже згідно з останніми дослідженнями сучасних соціальних платформ (TikTok, Youtube, Instagram), їх вплив на здатність учнів до довготривалої концентрації уваги є очевидно-негативним. Реакція учнів на процес навчання стає все більш індивідуально-реактивним, отримувачі знань в закладах базової середньої освіти з часом стають все більш спроможними до швидкого запам'ятовування та вирішення проблем, проте інструменти завчання та довготривала зосередження уваги стає для них все

більш непосильним завданням. Такими є сучасні проблеми викладання, і ці проблеми потребують сучасних рішень.

Відповідно до цього, розглянемо сучасні, або ж нетрадиційні методи формування лексичних навичок. Дані методи передбачають активне використання інформаційно-комунікаційних засобів навчання, залучення особистих цифрових пристроїв учнів й вчителя, наявність певного рівня цифрової освіти як в отримувача, так і в надавача знань, тому дана методика навчання іноземної мови безпосередньо пов'язана з сучасною цифровою освітою [23, с. 73]. Сучасна система освіти все більше схиляється до заміни НМК на інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Під терміном ІКТ розуміють: «інформаційні процеси і методи роботи з інформацією, що здійснюються із застосуванням засобів обчислювальної техніки і засобів телекомунікації» [11, 112].

Навчання в межах нетрадиційних сучасних методик набуває таких рис, як своєчасність отримання інформації, персоналізованість процесу. Відбувається радикальна зміна у балансі процесів навчання й безпосередньої участі учня. Кожен учень, що має доступ до ІКТ, тим самим має здатність самостійно відпрацьовувати пройдений з вчителем лексичний матеріал й займатись виправленням персональних помилок. Дж. Хартлі та А. Киналь зауважує, що в порівнянні з традиційним навчанням, в процесі котрого учні отримують можливість «осягнути іноземну мову і стати її пасивним отримувачем знань та інформації», ІКТ в процесі формування та освоєння лексичної компетенції значно покращує здатність учня розуміти змістовий контекст, підвищується рівень запам'ятовування лексичних одиниць завдяки синкретичному процесу навчання, тобто тому процесу, котра, на відміну від сталого завчання матеріалу, з максимальною точністю апелює до його слухових та зорових (тобто рецептивних) здібностей сприйняття інформації. Учні отримують постійну індивідуальну можливість повернення до аспектів, що, на їх думку, потребують додаткового персонального вивчення, і стають не стільки пасивними, скільки активними учасниками процесу набуття лексичної компетенції [17, с. 114-116].

Максимальної ефективності в процесі сучасних нетрадиційних методик можна досягти у процесі поєднання використання засобів ІКТ з глобальною мережею Інтернет, так як наявність нескінченної інформації та ресурсів в межах Інтернету надає можливість використання будь-якої інформативної та тематичної бази. Країнознавчі, соціокультурні та медійні матеріали, літературні ресурси складають необширну платформу для підготовки дидактичного матеріалу для уроків на будь-якому етапі навчання. Соціальні мережі та глобалізація світової інформації робить учнів прямими учасниками взаємодії з соціокультурним портретом обраної іноземної мови і дозволяє їм в будь-який момент повернути втрачений інтерес. Сучасний підхід до навчання значно підвищує ефективність процесу навчання незалежно від соціального стану та місця проживання учнів, має чітку різницю з традиційними формами навчання, що демонструється у високій динамічності (що вирішує сучасну проблему довготривалої концентрації уваги), надає як вчителю, так і учням значну гнучкість у процесі навчання лексичній компетенції, здатність до виконання великого обсягу індивідуальної роботи.

Як зазначає О. Просяник, до переваг використання сучасних систем інтерактивного онлайн-навчання входить:

- доступність;
- відсутність стресу;
- якість навчання;
- здатність до індивідуального консультування;
- збереження часу;
- вдосконалення навичок цифрової освіченості учнів [26, с. 88].

Т. Кравчина стверджує, що серед засобів ІКТ, окремої уваги заслуговують системи управління курсами (такі як, наприклад, Moodle), що дають вчителю можливість самостійно створювати ряд завдань й спостерігати за процесом їх виконання, вести електронний журнал та надсилати домашнє завдання. В свою чергу, учні можуть займатись виконанням завдань у режимі онлайн та завантажувати відповіді до системи, відправляючи їх на перевірку вчителю через особисті повідомлення. Завдяки подібним системам, з'являється додаткова

можливість для відслідковування успіхів у вивченні лексичного матеріалу [20, с. 142].

Перейдемо до розгляду основної запоруки реалізації процесу навчання в межах сучасної нетрадиційної методи. Концепт BYOD (Bring your own device), що деколи зустрічається під назвою BYOT (Bring your own technology), що в перекладі означає – принеси свій власний пристрій, дозволяє людям використовувати у процесі навчання власні цифрові пристрої, будь це смартфон, планшет чи ноутбук. Якщо раніше заборона на використання смартфонів під час занять та уроків була ледь не основною причиною конфліктів вчителів з учнями, то з використанням концепту BYOD вчитель навпаки заохочує учнів носити смартфони з собою, адже завдяки ньому процес навчання стає більш орієнтованим на активну участі учнів у процесів навчання, тому що вони отримують доступ до будь-яких освітніх додатків та лексичних матеріалів в будь-який час. Завдяки цьому, кожний учень формує свій індивідуальний темп опрацювання матеріалу, що призводить до більш ефективного засвоєння нових лексичних одиниць. Використання магнітофонів й аудіокасет відходить у далеке минуле, заняття стають більш динамічними та орієнтованими на індивідуальну дію. В будь-яку хвилину учні мають доступ до перегляду потрібного відео та аудіо, здатні відкрити необхідне веб-посилання чи додаток. Опрацювання лексичного матеріалу в режимі онлайн, де вчитель й учні одночасно спостерігають за результатами опрацьованого матеріалу розвиває як співпрацю учнів між собою, так і активну взаємодію учнів з вчителем. Гарним прикладом подібних вправ для опрацювання є онлайн-вікторини (Kahoot, Quizlet), мережі для обміну власними ідеями (Padlet, Trello). Використання сучасної методики навчання іноземній мові дає учням можливість існувати в навчальному процесі індивідуально, за межами взаємодії з учителем, так як більша частина додатків здатні оцінювати та корегувати знання учня самостійно. Окрім цього, концепція BYOD однозначно сприяє покращенню процесу викладання й для вчителів, адже вчитель, з точки зору учня, перестає бути центром наявних знань, він є їх провідником та, скоріше, ведучим у процесі їх індивідуального активного отримання.

Тим не менш, концепція BYOD залишає за собою певні виклики. В залежності від середовища застосування (як соціального, так і географічного), процес навчання у концепції BYOD може бути обмежений відсутністю ІКТ в учнів та відсутністю мережі Wi-Fi в закладі середньої освіти, актуальні проблеми з відсутністю світла та мобільної мережі. Жодна дитина не може бути залишена на так званому «технологічному узбіччі» в процесі використання даної методи, адже, концентруючи увесь лексичний матеріал в цифрових межах, вчитель усвідомлено й добровільно може залишити певну категорію дітей можливості до навчання. В таких випадках, рекомендується об'єднувати учнів в автономні групові одиниці, що колективно займаються вирішенням певних мовних задач. При відсутності мережі Wi-Fi у закладах, вчитель може використати свій телефон як точку роздачі Інтернету чи попросити про це когось з учнів. До того ж, від вчителя потрібно вміння постійно знаходити нові актуальні додатки та платформи для освіти, здатність швидко їх опановувати та презентувати учням.

Варто зазначити, що в сучасному світі кількість учнів, котрі вивчають лексичний матеріал з використанням пристроїв ІКТ та різноманітних додатків очевидно буде зростати, адже це насправді є як зручним, так і цікавим способом навчання. Ч. Гарі стверджує, що виконання завдань методом онлайн-вправ та завдань різного виду сприяє формуванню лексичного доступу учня до більш прогресивної системи вправ, що забезпечує самостійне відпрацювання матеріалу та його поетапне засвоєння під час процесу вивчення іноземної мови [43, с. 25].

Все сказане дає змогу зробити висновок, що аналіз методів формування англомовної лексичної компетентності підтвердив ефективність застосування різних засобів семантизації лексики, необхідність більш активного використання засобів нетрадиційної (сучасної) методики навчання, часткову неспроможність традиційних методів навчання утримувати довготривалий інтерес груп учнів в процесі вивчення лексичного матеріалу, раціональність й високу ефективність використання стратегії BYOD, окреслив доречність використання шляхів інтенсифікації навчання лексичним одиницям, визначив принципи та особливості формування лексики у процесі утворення активного та пасивного словникового

запасу учнів та необхідність й сучасні можливості для організації індивідуальної роботи учнів з вивчення нового лексичного матеріалу.

Тим не менш, в умовах існуючої повномасштабної війни, рішення цілковито опиратись на систему нетрадиційних й сучасних методів навчання комунікативної англомовної компетенції буде в корні невірним, адже прийнята внаслідок регулярних обстрілів критичної інфраструктури стратегія заощадження електроенергії, стабільні відключення світла та мобільної мережі на території України, відсутність сталого доступу до мереж електропостачання зобов'язує сучасного вчителя вміло оперувати як традиційними, так і сучасними методиками формування англомовної компетенції.

1.3. Психолого-педагогічні особливості учнів 9-го класу

Оскільки кожний з ступенів навчання (початковий, основний, старший) має свої специфічні характеристики та завдання, врахування психолого-педагогічних особливостей учнів різних вікових груп, їх реальних проблем, потреб та можливостей значно підвищує ефективність навчання комунікативній, в тому числі лексичній, компетенції, та покращує результативність усього процесу навчання та пізнання.

Індивідуальний методичний підхід у навчанні учнів середнього основного етапу освіти передбачає за собою вивчення певної типологічної специфіки даної вікової групи та залучення й організацію певних умов для її розвитку та навчання. Середній шкільний вік (вік від 10 до 15 років) – є перехідним етапом становлення особистості. Співпадаючи з основним етапом навчання, він характеризується радикальною перебудовою як фізичного, так і ментального стану учнів. Як період, що розташовує особистість десь посеред проміжку між дорослим життям та все ще дитячими поглядами на нього, цей період є найбільш реакційним та складним, він потребує окремої уваги до формування і організації навчального процесу.

Серед характеристик поведінки підлітків даного етапу навчання, цілковитою нормою вважається:

- підвищена чутливість до зовнішніх факторів;
- підвищена роздратованість;
- слабкість гальмівних механізмів;
- загальна емоційна неврівноваженість;
- апатія та загальна в'ялість у навчанні;
- гіперболізовані емоційні реакції.

Центральною особливістю підліткового віку є процес становлення самоусвідомлення та самосвідомості, формування осмисленої індивідуальності, що, в першу чергу, асоціюється з почуттям особистої дорослості. Потребуючи переосмислення ставлення до себе, підліток різними способами виражає протест та антитезу до старого й сталого ставлення до себе як до дитини. Знайомі дорослі втрачають авторитет та можливість впливу, формування особистості залишає місце для негативних ефектів (відхилень, емоційних патологій):

- Відчуття дорослості чергується з інфантильними судженнями та слабкою здатністю до самоконтролю.
- Апатія до навчання викликана відсутністю сформованих навичок до вольових зусиль (через що учень часто не може довести розпочату справу до її логічного завершення)
 - афективною збудженістю, дії та роздуми не відповідають віку, повертаються до дитячого бачення
 - можливі ранні статеві потяги, схильність до вживання алкогольних напоїв та бродяжництва;
 - ставлення до навчання стає відверто негативним;
 - маргінальність та асоціальність у поведінці є намаганням до імітації образу дорослого життя.

Відповідно до цього, підлітковий, будучи надзвичайно складним та відповідальним проміжком становлення індивіду, є основою для формування власного соціального бачення особистості, її моральних суджень та поглядів на світ, уявлень про норми поведінки. Даний процес відбувається шляхом взаємодії підлітка з реальним світом, що все частіше потребує від нього дорослих рішень,

при цьому, ставлячись до нього як до дитини. Моральні орієнтири ще не є остаточно сформованими. Зароджується власне бачення світу, формуються особисті погляди на ситуації та життя, які, проте, здатні швидко та реакційно змінюватись. Активний розвиток самоусвідомлення характеризується інтересом до власного внутрішнього світу, що призводить до активного й ускладненого процесу самопізнання. Відбувається активний процес саморозуміння, окрема увага приділяється власній особистості, її позитивним та негативним якостям, підвищується вразливість та емоційність до зовнішньої оцінки особистості. Підліток орієнтується на реальні практичні досягнення (деколи нав'язані та мало усвідомлені).

Серед сформованих якостей мислення відмічається послідовність у роздумах, гнучкість до обставин, точність викладення думки відповідно до ситуації, самостійність та критичність мислення. Дані фактори проявляються в тому, наскільки системно, з якою доказовою здатністю, учні викладають власне бачення на ситуації й наскільки швидко вони здатні переходити від одного виду комунікативної діяльності до іншого, зберігаючи при цьому логічну й системну зв'язність ідей. Самостійність виражається в здатності й бажанні підлітка розв'язувати різноманітні задачі відповідного рівня без опору на сторонню допомогу, базуючись лиш на своїх знаннях. Це тісно пов'язано з бажанням підлітка мати й розвивати персональне бачення на певні питання, своя думка є рівноцінною, часто важливішою за думки дорослих. Більш того, у думках дорослих підліток намагається як можна частіше «знайти різноманітні помилки», це є частиною його самовираження, учні активні у дискусіях, категоричні й радикальні у своєму баченні світу (хоч це бачення є реактивно-мінливим).

Активно створюються образи власної особи у свідомості підлітка, щоподіляються на фізичні та психічні. Якщо фізичний образ характеризується уявленням особи про свою зовнішність, то психічний є баченням особистих рис характеру й здібностей. Бачення особистості формується під впливом різноманітних зовнішніх факторів, таких як ставлення сім'ї та однолітків, вчителів,

тренерів). Так як уявлення про себе є досить нестабільним та мінливим, орієнтири особистості часто змінюються відповідно до оточення [8].

Почергово розглянемо особливості кожного з видів розвитку учня основного етапу навчання 9-го класу.

Фізичний розвиток:

У більшості учнів досі триває, в деякого підходить до завершення пубертатний період. Частина учнів може мати відповідні до цього проблеми зі здоров'ям, такі як проблемна шкіра чи зайва/недостатня вага. Внаслідок цього, частим є можливість розвитку різноманітних комплексів, іноді – дисморфобії – психічного розкладу, внаслідок котрого особистість приділяє занадто велику увагу окремому незначному дефекту зовнішності. Варто зазначити, що даний психічний розлад найчастіше починається саме в період підліткового дорослішання і супроводжується високим ризиком самогубства. Через це коментарі щодо проблемної зовнішності учня з боку вчителя є неприпустимими, важливим є розбудова в учнях адекватної самооцінки.

Психічний розвиток характеризується:

Рівень інтелектуального розвитку більшості дев'ятикласників наближається до дорослої особи, деколи може його перевищувати. Зазвичай це стосується не стільки розумових здібностей, скільки здатності до планування, аналізу проблеми та бачення себе на місці інших. Даний вік характеризується початком активного планування свого майбутнього, осмислення та переосмислення наявних планів. Обирається формат продовження навчання (вибір між коледжом, ПТНЗ та продовженням навчання у загальноосвітньому закладі). Відповідно до цього, може відбуватись як зріст, так і спад мотивації до навчання.

Соціальний розвиток характеризується:

Характерною рисою соціального розвитку є формування більшою самостійності у групі, більшого значення набуває власна думка, поведінка й моральний вибір відбувається у відповідності до особистих поглядів на ситуацію та власних переконань. Одним з характерних рис етапу є активна зацікавленість в побудові романтичних стосунків.

Позитивні зміни характеризуються активною зміною мотиваційних орієнтирів. Потреба в оцінці з боку вчителя переходить у орієнтацію на самоповагу та самоствердження, відбується пошук визнання серед однолітків (що може призвести як до позитивних, так і негативних наслідків, в залежності від попередньо-вибудованої системи взаємодії зі світом). Підліток формує особисті ідеали та вибудовує плани на майбутнє, часто ідеалізовані. Тим не менш, мета може постійно змінюватись, так як вольові навички ще не є розвинутими. Відсутність вольових навичок та апатію підлітки самостійно визнають, проте сприймають її як лінь, категоризують даний фактор як нейтрально-позитивний, сприймають як частину дорослої особистості.

Підбір емоційно-привабливих цілей, постійна емоційна підтримка й підтвердження здатності ним досягти своєї мети є чи не основним завданням вчителів на даному періоді розвитку. Відповідно до того, що основним у процесі формування мотиваційної системи підлітків є самовизначення та світогляд, плани на майбутнє й бачення себе у соціальному середовищі як самостійного індивіда, саме ці мотиви і є спонукально-провідними для розвитку особистості учня та його комунікативної компетенції.

Криза вольових якостей долається завдяки вольовій установці, акцентованій на засвоєні іншомовної лексики шляхом активного пізнавального інтересу і застосуванні способу мовної здогадки при проведенні етимологічної паралелі між рідною мовою та іноземною. Більшого значення набуває семантичний аналіз лексичного матеріалу.

Взаємодія міжмовних елементів створює спосіб визначення та виокремлення різниці у формуванні лексики рідної мови та мови вивчення, що може бути використаний для посилення інтересу учнем мовних особливостей в процесі навчання.

Так як ідентифікація себе у соціальному просторі є провідним фактором дорослішання підлітка, спілкування і вираження власної позиції є основним способом організації навчального процесу. Врахування необхідності учнів даної вікової категорії до обміну ідеями, баченням світу та інтересами, бажанням

виражати особисті почуття та враження забезпечує ініціативність учня протягом процесу навчання в випадку практичного та реального спілкування. Таким чином, автоматизація набутих лексичних навичок та засвоєних лексичних одиниць відбувається шляхом організації різноманітних дискусій, обговорень та диспутів, імпровізаційних діалогів та монологів. Процес навчання лексики вважається таким, що досяг своєї мети лиш в тому випадку, якщо учень отримав можливість активно використовувати свій активний та пасивний словниковий мінімум в практичних комунікативних ситуаціях, поза контекстом заготовлених вправ та лінгвістичних схем.

Таким чином, при виборі лексичного матеріалу та вправ, обов'язковим є врахування вікових інтересів та потреб учнів, лексичні одиниці мають бути пов'язаними з реальним світом, потребують новизни, практичності та актуальності. Подібна потреба вирішується завдяки використанню автентичних текстів та відео, наявності кросплатформних додатків з вивчення іноземної мови, застосуванню платформ YouTube, TikTok, Instagram та інших.

Сказане дає змогу зробити висновок, що основним пріоритетом у розвитку мовної компетенції учня-підлітка є розвиток його вміння самостійно користуватись мовленням як засобом для спілкування. Відповідно до наявних знань і інтересів підлітка, змінюються й форми мовлення, що ним використовуються. Здатність до активного використання мовних навичок сприймається учнями як проекція їх інтелектуальних здібностей, дає їм можливість сприймати себе як особистість в контексті колективу й навіть розвивати лідерські/мотиваційні/вольові якості відповідно до наявних успіхів. Даний вік є надзвичайно чутливим до невдач у процесі мовлення, що також потрібно враховувати, при підготовці лексичних вправ і організації розвитку комунікативної компетенції засобами дискусії та обговорення. Це посилює інтерес учнів до оволодіння засобами мовної виразності, застосування метафор та ідіом. Завдяки внутрішньому мовленню, вони шукають найбільш підходящі способи вираження своїх думок і заранне готують їх в процесі підготовки практичного мовлення.

Семантичний інтерес виражається в зацікавленні підлітків до форм побудови слів, якісні художні твори викликають все більший інтерес, розвивається здатність до естетизму, вираження власних переживань та думок. Процес удосконалення здатності підлітка до практичної комунікації виявляється в кількісному розвитку його активного й пасивного словникового мінімуму, формуванні автоматизованої здатності до вираження думок на обрані тематики, зв'язність мовлення розвивається формуванням поглибленого розуміння синтаксичних структур. Підліток володіє здатністю до флексії (словозміни) на рівні дорослого, звертає увагу на основний зміст мислення. З пасивного розуміння засобів граматичних й синтаксичних конструкцій, учні починають переходити до їх активного використання в усному та писемному мовленні. Прості, базові розповідні речення замінюються на більш детальні, складнопідрядні чи сурядні речення, наповнені рядом додаткових обраних конструкцій.

За К. Ліндером, Б. Кейсі та Р. Ромео, формування ефективного процесу навчання підлітків відбувається значно ефективніше при дотриманні певних організаційних аспектів:

- Акцентуація на поглибленому навчанні:

підлітки навчаються значно ефективніше, коли навчальний процес розподілений на тематичні етапи, так як відсутність активного словникового запасу часто викликає труднощі при частій зміні змістового наповнення навчального процесу. Варто об'єднати ряд уроків навколо однієї теми таким чином, щоб учні встигли закріпити й ретельно засвоїти отримані знання.

- Організація активного залучення:

Лінь і апатія підлітків легко долається завдяки залучення в процес навчання дій, що потребують активного опрацювання навчального матеріалу. Рекомендується скоротити «лекційний сегмент», тобто сегмент презентації матеріалу вчителем до 7-10 хвилин, а весь інший час надати учням для активного опрацювання та обговорення змісту вправ, виконання задач у парах чи групах, запис найбільш важливих розглянутих аспектів;

- зменшення зовнішніх факторів відволікання;

- проведення сеансів підтримки протягом екзаменів:

Проведення спеціальних допоміжних сесій протягом написання контрольних та самостійних робіт, під час яких студенти матимуть можливість обговорити з вчителем питання, що викликають в них найбільші труднощі та переживання, позитивно відзначається на процесі навчання;

- Заохочення різноманітних позакласних занять:

Активна участь учня в таких позакласних заходах як заняття спортом, музикою, гра у різноманітних театральних сценках й літературні клуби – дані види активності якісно впливали на рівень стресу учнів протягом процесу навчання. Заохочуйте інтерес учнів до різноманітних занять, що залучують їхню творчу, фізичну та розумову активність;

- Коректування положень академічної мобільності:

Внаслідок стресу й тривожності, підлітки досить часто не дотримуються термінів виконання домашніх та класних робіт. Надання певної гнучкості у термінах здачі домашнього завдання допоможе їм залишитись залученими до процесу навчання та не випасти з нього через острах незданого завдання, зменшить ступінь негативного впливу на їх зацікавленість у навчанні та психічне здоров'я.

- Створення зон персональної безпеки:

Досить часто, студенти соромляться попросити про допомогу чи додаткове роз'яснення у вчителя чи однокласників, бояться здатись недолугими чи нерозумними. Зона персональної безпеки формується шляхом створення довірливих відносин між усіма суб'єктами навчального процесу, формування невеликих груп (або команд) всередині класу, в котрих кожний учасник відповідає за іншого, створює додаткову зону безпеки для учнів, допомагає їм не боятись зовнішнього осуду.

- Цифровізації:

До процесу цифровізації відноситься не лише перехід на використання мобільних додатків та онлайн-засобів у процесі навчання. Месенджери (напр. Telegram) мають здатність стати чудовим форумом для додаткової взаємодії учнів з вчителем. Завдяки ним, підлітки часто відчують себе більш комфортно у

процесі взаємодії як з вчителем, так і з навчальним матеріалом. Ефективний навчальний процес ніколи не закінчується одразу за межами класу [50].

Таким чином, можемо зробити висновок, що розуміння вчителем психологічних особливостей учнів основного етапу навчання, окремо – вікової групи підлітків 9-го класу, сприяє не лише ефективності засвоєння учнями навчального матеріалу, а й робить сам процес навчання цікавішим та більш результативним з боку усіх суб'єктів навчального процесу. Важливим є як врахування соціальних чинників формування особистості даного вікового етапу, так і персональних факторів, бажанню учнів розвивати власну індивідуальність, при цьому активно її демонструючи. Інтерес до семантизації й активного висловлення думки робить поглиблення активного словникового запасу й розвиток як лексичної, так і комунікативної задачі пріоритетним завданням вчителя. Особливості даного вікового етапу зобов'язують вчителя організовувати процес навчання з врахуванням психоемоційної специфіки учнів, що приєднує до звичного процесу певні імпровізаційні аспекти.

2 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН-ВПРАВ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНИХ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У 9-ому КЛАСІ

2.1. Комплекс онлайн-вправ та засобів для організації процесу формування англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу

Чи не основною задачею у формування комунікативної іншомовної компетенції є організація відповідних умов для самореалізації та розвитку учнів протягом навчального процесу та поза його межами. Одним з оптимальних способів інтенсифікації навчання є залучення до нього сучасних методів формування компетентності, а саме онлайн-технологій, представлених у виді різноманітних вправ та додатків, а також інструментів та платформ, що в широкому доступі наявні у мережі Інтернет. Онлайн-інструментами навчання вважаються різноманітні сайти, додатки та форуми, соціальні мережі, онлайн та цифрові ресурси, що якимось чином поєднані з застосуванням ІКТ та мережі Інтернет. Як спосіб організації навчального процесу в межах навчання англомовній комунікативній компетенції, використання онлайн-вправ та інструментів несе за собою очевидний ряд переваг. По-перше, сам факт новизни, що приносить з собою застосування ІКТ, формує в учнів відчуття залучення до скоріше добровільно-творчого, аніж нав'язано-трудоного процесу. Цифрові технології пришвидшують та оптимізують навчальний процес, відношення часу до опрацювання навчального матеріалу стає більш індивідуальним, учні отримують здатність працювати в контексті загального уроку, та все ж притримуватись свого персонального темпу засвоєння нової інформації та її опрацювання, стресовий фактор зменшується, адже кожний з учнів має своє індивідуальне завдання у межах групи, проте, здатність, або ж нездатність його виконати, не призводить до сповільнення загального темпу, що значно зменшує страх учня перед соціальним осудом. Автоматизація перевірки виконаних робіт дає учню змогу самостійно проаналізувати наявні помилки та опрацювати їх, тим самим, роблячи процес навчання більш індивідуальним й, окрім

того, економлячи час вчителя на перевірці кожного окремого завдання. Онлайн-вправи та інструменти стають чудовим шляхом до вивчення нового лексичного матеріалу та повторення вже засвоєного. Кількість додатків та технологій, що акцентують свою увагу саме на засвоєнні іншомовного лексичного матеріалу зростає з кожним днем, що гарантує широкий спектр вибору та гнучкість в процесі організації навчання.

Відповідно до кваліфікації навчальних онлайн-ресурсів за методичним призначенням, UNESCO розподіляє онлайн-вправи на:

- Навчальні – ті, що допомагають отримати знання й сформувати навички (British Council, iSL Collective);
- Тренажери – ті, що допомагають відпрацювати навички та закріпити знання (Quizlet, Quizizz);
- Контролюючі – ті, що перевіряють засвоєнні знання й сформовані навички (Duolingo, Reword);
- Демонстраційні – ті, що відповідають за візуальну складову у процесі відображення інформації (Canva, Miro);
- Навчально-ігрові – ті, що забезпечують ігрову змістову процесу навчання (Wordwall);
- Ігрові – ті, що організовують навчання у сформованому середовищі розвитку логіки, пам'яті та інших когнітивних здібностей (Kahoot, Lingualeo);

Аналіз, проведений П. Крісталі демонструє типологічну варіативність онлайн-вправ та додатків. Відповідно до нього, найбільш поширені онлайн-вправи діляться на 6 категорій: вікторини, головоломки (пошук слів, кросворди, словниковий тетріс, пазли, скрабл), вправи на пам'ять, шибениці, хрестики-нулики й ліла [49].

Для розгляду було обрано 27 онлайн-вправ, що були акцентовані на навчанні англomовній комунікативній компетенції [49]. Знаходження вправ, розглянутих протягом аналізу, представлені у таблиці 1.1

Таблиця 2.1 – Аналіз онлайн-вправ на формування АКК

Назва сайту	Кількість онлайн-вправ
http://www.bbc.co.uk	5
http://learnenglishkids.britishcouncil.org	20
http://www.spellingcity.com	1
http://englishonline.org	1
Загальне число	27

Кожна вправ була розглянута як спосіб формування лексичних, граматичних, семантичних, фонологічних, орфографічних та орфоепічних навичок. Відповідно до шкали CEFR, ранжування вправ починалось від володіння англійською мовою на рівні A1 до рівня B1. Відповідно до розвитку лінгвістичних компетенцій, 26 з 27 онлайн-вправ приділяли увагу розвитку лексичної компетенції, 13 вправ акцентували увагу на граматичній компетенції, 6 на семантичній й фонологічній, 2 вправи приділяли увагу орфографічній компетенції й 0 – орфоепічній.

Рис. 2.1 – Ранжування вправ з формування лінгвістичних компетенцій

Відповідно до результатів дослідження, можна зробити висновок, що більшість онлайн-вправ в мережі Інтернет приділяє увагу розвитку саме лексичній компетентності. Дослідження також підтверджує, що більшість онлайн-вправ та додатків були розроблені для збільшення словникового запасу учнів, у поєднанні з

розвитком їх граматичної та семантичної компетенції. Згідно з цими результатами, можемо зазначити, що онлайн-вправи дійсно можуть значно покращити успіхи отримувача знань в його розвитку лінгвістичної компетенції, особливо у вигляді лексичної компетентності.

Обсяг інтерактивності й навчальна якість матеріалу, разом з системою ціннісних онлайн-нагород (віртуальних досягнень, призів, внутрішньоігрових валют) викликає в учня бажання повертатись до вивчення матеріалу й слугує додатковою мотиваційною складовою, що забезпечує довготривалу зацікавленість учня в подібному форматі формування англомовної компетенції. Національна Доктрина розвитку освіти України у XXI столітті також відмічає важливість і необхідність впровадження сучасних ІКТ до процесу навчання, що сприятиме покращенню процесу навчання й забезпечить учнів доступом до ефективного, інтерактивного та динамічного навчання, тим самим формуючи основу підготовки учнів в існуванні у сучасному інформаційному просторі.

Онлайн-вправи та технології ІК стимулюють інтерес учнів до вивчення англійської мови, доцільність їх використання зумовлена як новизною й особливою системою організації індивідуально-групового навчання, так і унікальними навчальними функціями, котрі акцентують увагу на покращенні рецептивних й репродуктивних навичок та збереженні лексичного матеріалу в активній пам'яті учнів. Практичність, зрозумілість, інтуїтивний інтерфейс та легкий прохідний поріг зробили онлайн-вправи та додатки найбільш привабливим шляхом формування лексичної компетенції в отримувачів освіти на будь-якому етапі, а особливості психоемоційного портрету сучасних учнів 9-го класу навчання перетворює онлайн-вправи й додатки з додаткового інструменту в ледь не основний засіб активного засвоєння навчального матеріалу та формування лексичної компетенції. Використання онлайн-вправ також дає можливість вирішити цілий ряд навчально-дидактичних цілей, а саме:

- інтенсифікує та покращує ефективність засвоєння нових лексичних одиниць, тим самим поповнюючи мінімальний словниковий мінімум учня, як активний, так і пасивний;

- відображає соціально-культурний етап розвитку суспільства-середовища мови вивчення, опрацьовує актуальні матеріали з перших вуст;
- знайомить з особливостями поведінки соціуму і різних соціальних груп відповідно до засвоєння тем, вивчаються характерні відмінності різних культур та традицій;
- формує рецептивні та репродуктивні навички, розвиває семантичне розуміння лексичних одиниць, поглиблює вміння читання;
- забезпечує поетапність та індивідуальність у процесі навчання, що підтримує мотиваційну складову кожного учня.

Однак, при організації навчального процесу та формуванні компетенції з використанням засобів онлайн-вправ треба враховувати, що:

- наповнення курсу формується відповідно до концепції сучасної української системи освіти, що має свої сформовані державні стандарти та рекомендації;
- процес організації навчання включає в себе попереднє створення спеціальних умов для всіх учасників навчального процесу, адже не факт, що кожний з учнів матиме доступ до ІКТ та мережі Інтернет;
- навчальний матеріал має бути структурований відповідно до тематичного наповнення попередньо затвердженого календарного плану;
- онлайн-вправи не можуть бути єдиним способом засвоєння і відпрацювання навчального матеріалу й обов'язково мають чергуватись з традиційними засобами навчання, перериватись на дискусії та обговорення, слухання та письмову роботу.

До того ж, процес використання онлайн-вправ та засобів при формуванні лексичної компетенції відбувається відповідно до послідовних стадій організації та навчальної підготовки. Відповідно до них:

1. Перший етап засвоєння лексичного матеріалу відбувається з семантизації нової лексики. Для цього, можуть використовуватись як сучасні, так і традиційно засоби навчання. Нова лексика супроводжується поясненнями, наочністю та уявною візуалізацію, формується сенсова асоціативність лексики. Відбувається

базова знайомства з темою вивчення й тематичним наповненням. Відбувається осмислення нового матеріалу. Цей етап потребує приблизно 10-15 хвилин, в залежності від обсягу та тематичної направленості. Відбувається попереднє ознайомлення з використанням та взаємодією з онлайн-вправами;

2. Другий етап є основним при використанні засобу онлайн-вправ. До нього входить тренування та формування первинного розуміння засвоєного матеріалу, учні відпрацьовують засвоєний ЛМ, використовуючи засоби ІКТ та працюючи над онлайн-вправами. Важливим є попереднє пояснення/нагадування щодо того, яким саме чином працюють онлайн-вправи. Характер взаємодії з матеріалом обирається відповідно до рівня його засвоєння та тематичних особливостей, навчання може бути сформованим як у вигляді групового та парного, так і індивідуального. Відповідно до формату проведення, може займати від 10 до 25 хвилин. При організації та поясненні завдань, враховуються індивідуальні, вікові та персональні особливості учнів;

3. Третій етап включає в себе аналіз та оцінювання попередньо виконаних вправ. Так як більшість онлайн-засобів мають функцію автоматичної перевірки, є контроль розуміння учнями своїх помилок та їх роз'яснення. Відбувається перевірка засвоєння лексики, робота над нею з використанням засобів розвитку рецептивних/репродуктивних навичок.

Серед обраних для вивчення онлайн-вправ та додатків, особливої уваги заслуговують:

Онлайн-платформа Liveworksheets є електронним хабом різноманітних інтерактивних онлайн-вправ та робочих листів, тематичність та навчальний характер котрої повністю залежить від користувача. Являючись платформою для завантаження різноманітних вправ, платформа дозволяє як використовувати навчальні листи, сформовані іншими користувачами, так і формувати свої. Автоматизованість перевірки робіт онлайн-платформою дозволяє учням самостійно відслідковувати свій процес та робити самостійний аналіз помилок, що робить процес проведення занять ефективнішим та динамічнішим, адже учні працюють в тому темпі, на який здатні саме вони. Платформа Liveworksheets є

чудовим способом відпрацювання репродуктивних навичок учнів як з лексичного матеріалу, так і з інших лінгвістичних компетенцій. Обсяг листів, акцентованих на відпрацювання лексичного матеріалу, забезпечує вчителю гнучкість при плануванні та організації заняття. Зразок створеної вправи на платформі Liveworksheets представлений на рис. 2.2.

A generation of couch potatpes

Reading comprehension worksheets to work on personal pronouns vs possessive adjectives.

ID: 1011897

Language: English

School subject: English as a Second Language (ESL)

Grade/level: Preintermediate

Age: 14+

Main content: Reading comprehension

Other contents: Personal pronouns and possessive adjectives

[Add to my workbooks \(57\)](#)

[Download file pdf](#)

[Add to Google Classroom](#)

[Add to Microsoft Teams](#)

[Share through Whatsapp](#)

[Add to my favourites \(35\)](#)

[How was it made?](#)

Link to this worksheet: <https://www.liveworksheets.com/qr101189> [Copy](#) [Custom link](#)

Read the text and **select** the correct option **(A-D)** to fill in the blank (1-6).

1.
2.
3.
4.

Read the text again and **select** the correct answer **(A-D)** for each question (7-10).

7. Who sets healthy standards?
8. What is a *couch potato*?
9. How old is Carrie?

Рис. 2.2 – Зразок використання онлайн-вправ платформи Liveworksheets

Сервіс Quizlet є одним з найбільш ефективних онлайн-засобів для відпрацювання лексичного англомовного матеріалу. Як додаток, акцентований на покращення лексичної компетенції та розширення словникового запасу учня, сервіс дає можливість швидко та інтерактивно опрацьовувати велику кількість свіжої лексики. Лексичний матеріал представлений у вигляді різноманітних карток, що дозволяють як візуалізувати слово, так і надати процесові навчання вигляд навчального квесту.

Окрім режиму карток, що чудово підходить для знайомства з лексикою, платформа дає доступ до онлайн-вправ з завчання, що покращує процес автоматизації знань й, відповідно, допомагає учням з процесом вивчення нового лексичного матеріалу. Окрім цього, програма відображає прогрес учня в вигляді демонстрації кількості вивчених ним слів на цей момент, що підтримує мотиваційну складову на високому рівні.

Наявність режиму письма поєднує рецептивну та репродуктивну складові, учням пропонується записати переклад почутого слова мовою вивчення. Режим співвідношення потребує від учнів підбору значень певних термінів до самих термінів на швидкість, що залучає навчальну групу до конкурентного індивідуального чи групового навчання. Зразок створення онлайн-вправ на платформі Quizlet представлений на рис. 2.3.

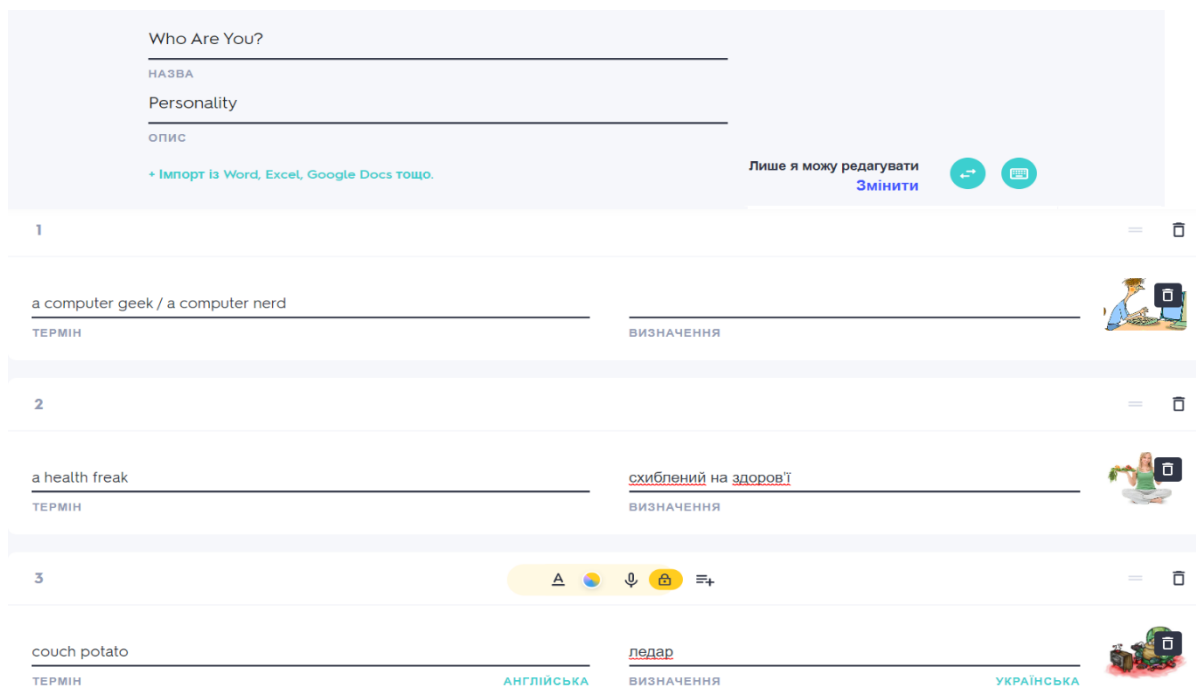

Рис. 2.3 – Використання платформи Quizlet для створення онлайн-вправ

Окрім покращення лексичної компетенції, цей формат гри залишає простір для виховної роботи, адже єднає учнів в межах фактору випадкового вибору членів команд, що дозволяє кожному проявити себе та стати учасником команди-переможця, що значно підвищує мотивацію учнів до навчання. Та новизна у форматі проведення заняття, що забезпечується використанням програми Quizlet, забезпечує негасаючий інтерес учнів до процесу навчання, що покращує їх

ініціативність та залученість до індивідуальної додаткової роботи з вивчення нових лексичних одиниць. Онлайн-вправи цієї платформи розраховані на усі етапи формування лексичних навичок учнів, що дозволяє зберігати освоєння матеріалу шляхом «від простого до складного» та залучати як рецептивні, так і репродуктивні навички у процесі засвоєння матеріалу.

ProProfs є онлайн-засобом для створення вікторин, онлайн-тестів та різноманітних завдань на співвідношення. Інтуїтивний інтерфейс дає вчителю швидко створювати або обирати різноманітні тести, а внутрішня система оцінювання дає учням здатність самостійно відслідковувати індивідуальний процес засвоєння матеріалу. Зразок використання розроблених вправ представлений на рис. 2.4.

Рис. 2.4 – Зразок використання платформи ProProfs для впровадження онлайн-вправ

Reword – є онлайн-додатком, доступним на платформах як iOS, так і Android. Виконує роль словника та місця для відпрацювання учнями лексичного матеріалу. Надає можливість як самостійно сформувати свій персональний словник для

активного вивчення, так і скористатись існуючими у самому додатку тематичними напрямками.

Використання складається з трьох етапів.

Перший з них – персональне формування словника чи вибір тематичного напрямлення. При самостійному підборі слів для вивчення, учень вписує їх до програми, на що вона, у свою відповідь, надає існуючі варіанти перекладу вказаного слова.

Другий етап характеризується повторенням та вторинним ознайомленням з обраними словами. На екрані ІКТ почергово відображаються слова, що були обрані учнем для відпрацювання. Переглядаючи їх, отримувач знань може визначити, чи запам'ятав він це слово, чи це слово потребує повторного відпрацювання. Обравши варіант відпрацювання, слово буде збережено як те, що потребує додаткової уваги. Відповідно до алгоритму програми, слова будуть повторюватись відносно кривої Еббінгауза, що забезпечить автоматизованість вивчення та легкість у засвоєнні слів.

Третій, або останній етап, є кінцевим варіантом відпрацювання слів. Ті слова, що були обрані для активного вивчення і вторинно опрацьовані учнем протягом другого етапу, будуть з'являтися на екрані з варіантами їх опрацювання. Перший – множинний вибір, де правильний переклад слова потрібно обрати серед чотирьох наявних варіантів. Другий – написання слова. Маючи на екрані перед собою лиш переклад слова, учень має правильно написати його мовою вивчення, використавши якомога менше підказок. Зразок використання програми Reword для засвоєння нових лексичних одиниць та повторення вже засвоєного представлений на рис. 2.5.

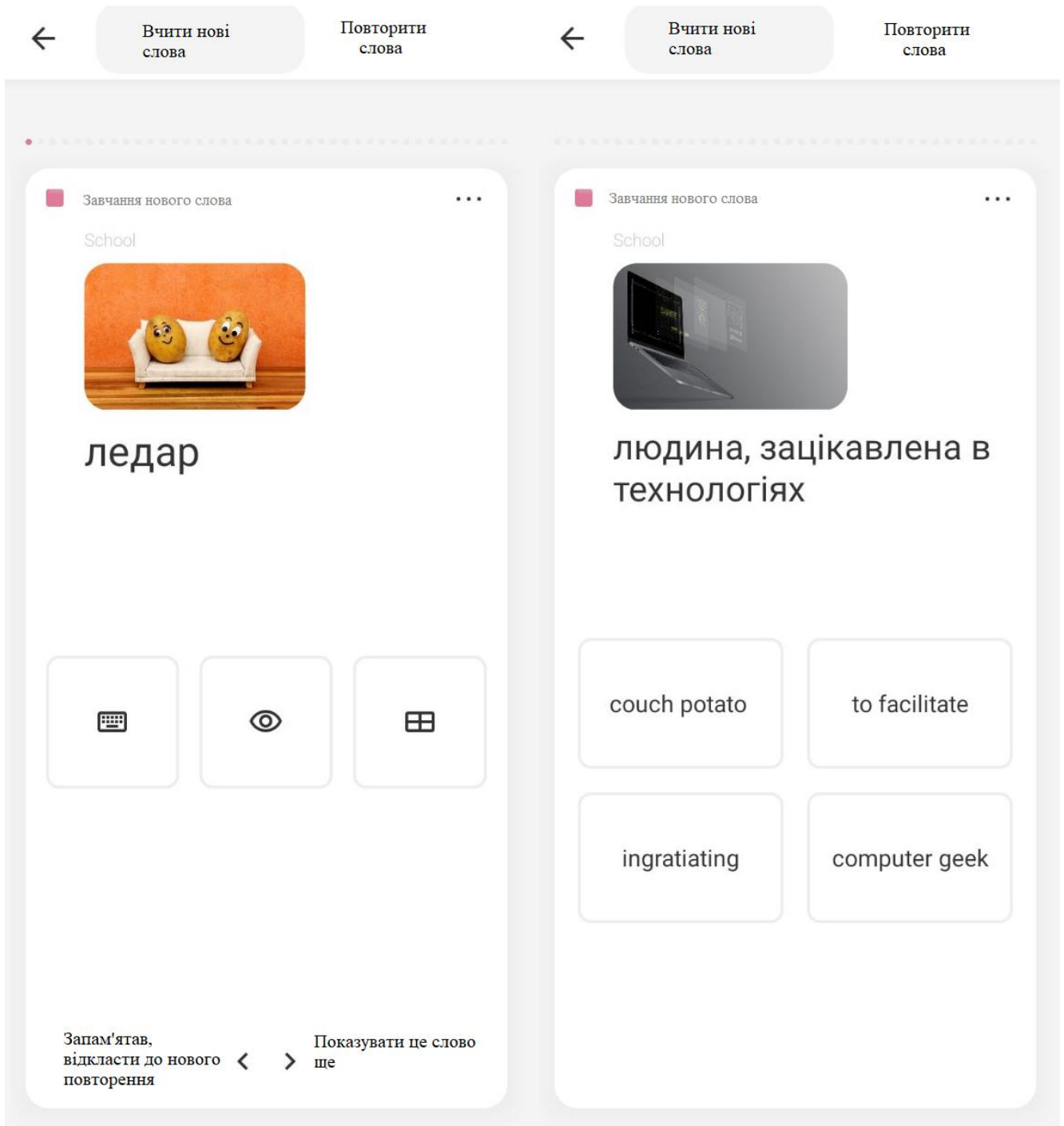

Рис 2.5 – Використання онлайн-вправ програми Reword для формування лексичної компетентності

Kahoot є інтерактивною онлайн-платформою для відпрацювання навчального матеріалу в межах онлайн-вікторин, що можуть бути створені вчителем самостійно чи обраними з наявних на платформі варіантів. Для використання, кожному з учасників процесу навчання необхідний доступ як до

ІКТ, так і до мережі Інтернет, що деколи може ускладнювати процес організації заняття.

Для проведення заняття, вчитель потребує доступу до технічного обладнання (комп'ютера) та, бажано, проектору для відображення процесу гри. На проекторі мають відображатись як запитання самих вікторин, так і успішність учасників навчального процесу при відповіді на них. Зазвичай, вікторини являють собою тести з декількома варіантами відповідей, проте, деколи вони можуть доповнюватись питаннями категорії «True/False», «Доповніть або напишіть речення», «Складіть речення у правильному порядку». Класична вікторина має вигляд конкурентної гри, в котрій кожний учень відповідає сам за себе та надає відповіді на питання. Питання розташовуються на екрані комп'ютера, проте можуть бути спроектованими на екран чи мультимедійну дошку для кращої видимості. Відповідь на кожне питання буде формувати або впливати на рейтинг учасників, що забезпечує крайню вмотивованість учнів до перемоги, тобто, до самого процесу навчання й кращого засвоєння матеріалу, що потім буде використаний ним на практиці (представлено на рис. 2.6).

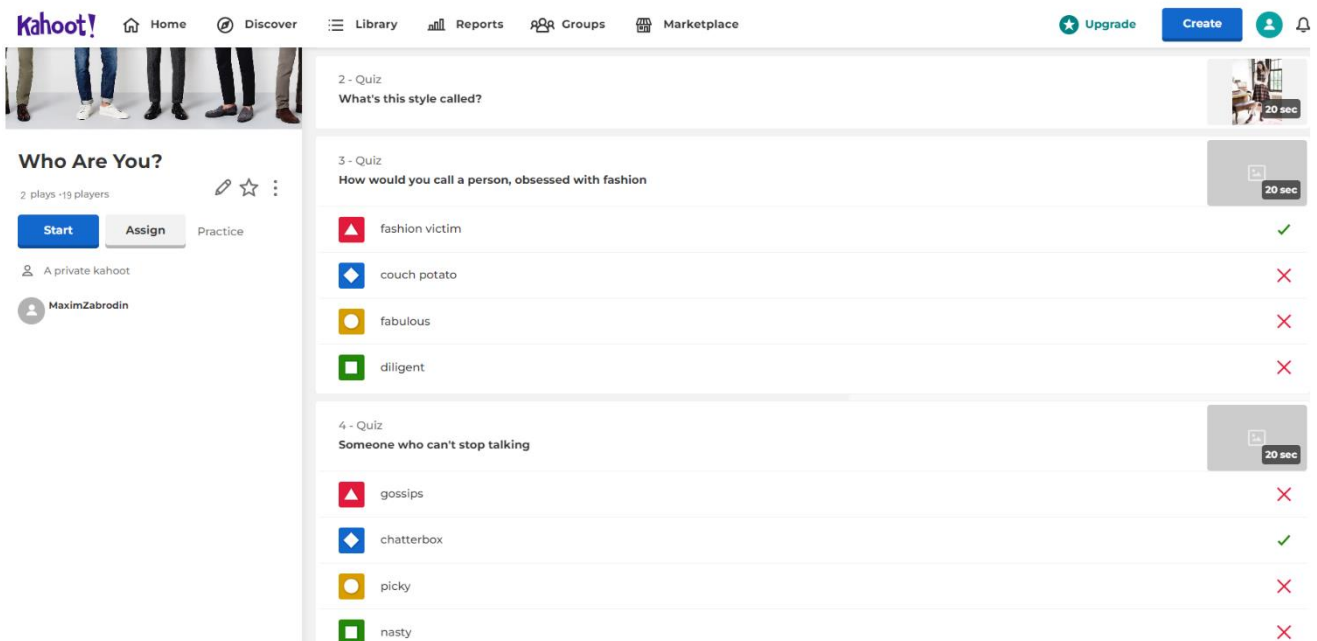

Рис. 2.6 – Зразок використання платформи Kahoot для підготовки онлайн-вправ

Окрім того, платформа надає доступ до режиму командної вікторини, що являє конкурентну гру вже між командами, а не окремими учасниками.

Комунікативна складова дає учням простір для реалізації себе у групі та місце для вираження своїх знань та думок, покращує соціальну складову серед групи. Платформа Kahoot є прекрасним способом організації уроку в межах сучасної методики формування лексичної англомовної компетенції учнів та найкраще підходить для відпрацювання лексичних одиниць протягом другого етапу їх засвоєння. Чудово підходить як для перевірки засвоєння матеріалу, так і для повторення попередньо отриманих знань.

Незважаючи на усю мобільність та гнучкість використання онлайн-платформ та вправ як способу формування англомовної компетенції, їхнє застосування потребує від вчителя дотримання певних методичних принципів, таких як:

- принцип концептуальності, відповідно до якого, освітні цілі мають бути обґрунтовані педагогічно та психологічно;
- принцип системності, що потребує від процесу вивчення відповідності до усіх ознак сформованої системи (взаємозв'язку частин, цілісності, логічності побудови);
- принцип ефективності, відповідно котрому, гарантований результат відповідає закладеним освітнім стандартам;
- принцип динамічності, що гарантує можливість сталого й активного розвитку в межах системи вивчення;
- принцип гнучкості, що забезпечує можливість учителем оперувати матеріалом відповідно до існуючого контексту, гарантує творчу свободу у взаємодії учнів та вчителя з врахуванням існуючих умов.

Онлайн-вправи й використання засобів ІКТ, разом з засобами мережі Інтернет, дозволяють учням більш ефективно, поетапно й індивідуально засвоювати інформацію, опрацьовувати цю інформацію відповідно до індивідуального рівня засвоєння матеріалу, організовувати навчання, використовуючи автентичні навчальні матеріали та послуговуючись культурно-соціологічними аспектами мови вивчення й, окрім цього, покращувати свою цифрову освітню грамотність.

У відповідності до того, що більшість онлайн-вправ сформовані задля індивідуального опрацювання учнем засвоєного матеріалу, являючи в основі своїй некомунікативними, типи вправ поділяються на наступні:

- множинний вибір;
- заповніть пропуск;
- вправи на трансформацію (однини на множину, тощо);
- переклад зразків речень з РМ на мову вивчення (та навпаки);
- мовленнєві лексично спрямовані вправи;
- побудуйте речення відповідно до моделі.

Основними перевагами використання онлайн-вправ в процесі формування англомовної лексичної компетенції є їхня наочність та доступ учнів до постійного зворотнього зв'язку відповідно до виконаних дій, активне залучення внутрішніх мотиваційних компонентів. Доступність їх використання, внаслідок наявності в кожного з учнів ІКТ, робить процес навчання більш індивідуальним та поетапним. Навчання англомовній лексичній компетенції шляхом використання онлайн-вправ дає змогу для формування штучного англомовного середовища, що збільшує інтерес учнів 9-го класу до навчання й дає їм змогу поетапно й регулярно відточувати засвоєнні навички як творче-самостійно, так і у групі, забезпечуючи здатність до диференційованості у навчанні. Інтенсифікація процесу навчання здійснюється шляхом створення доступу до точок індивідуальної реалізації, новизна та різноманіття вправ та засобів сприяє гнучкості в процесі планування навчального процесу, що вкотре підтверджує значимість використання онлайн-вправ в формуванні англомовної компетенції учнів 9-го класу. Щодо акцентуації уваги до лексичної компетенції, проаналізований характер наявних вправ стверджує, що головна увага онлайн-вправ надається саме до вивчення та засвоєння нового лексичного матеріалу. Все це робить онлайн-вправи важливим засобом в інструментарії вчителя середньої школи при навчанню як англомовній лексичній, так і англомовній комунікативній компетенції. Тим не менш, подібний формат організації навчання має передбачати готовність вчителя до імпровізації у випадку відсутності зв'язку та світла, а також відсутності засобів ІКТ серед учнів.

В існуючій реальності, засоби використання онлайн-вправ та ІКТ в процесі організації навчання англомовної компетенції не є цілісно-самодостатніми. Це дозволяє нам прийти до висновку, що використання онлайн-вправ у формуванні лексичної компетенції досягає найбільшої ефективності у поєднанні з використанням традиційних методів формування лінгвістичної компетенції, а саме їх використання є лиш засобом для інтенсифікації та поглибленні освоєння лексичного матеріалу та способом підтримки мотиваційної складової учнів у процесі засвоєння лексичної компетенції.

Поетапність та врахування індивідуальних властивостей учнів при використанні онлайн-засобів на уроках англійської мови дає змогу до організації більш інтерактивного та мотиваційно-підкріпленого процесу засвоєння лексичного матеріалу, що, в свою чергу, робить процес формування лексичної та лінгвістичної компетенції більш практичним та наочним. Поетапність в формуванні компетенції дає змогу учням з більш розвинутим рівнем знань отримувати відповідну власним навичками навчальну інформацію, а учням з низько-сформованим рівнем знань – засвоювати знання з відчуттям розуміння новизни. На основі представлених інтернет-ресурсів, був сформований комплекс онлайн-вправ, що представлений у додатку А.

2.2. Організація та проведення експериментального дослідження ефективності запропонованої методики

Метою експериментального дослідження було розроблення й перевірка ефективності методичної системи формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу. Відповідно до мети, були поставлені такі завдання експериментального навчання:

- Зробити попередній експериментальний зріз для виявлення актуального рівня сформованості лексичної компетенції, встановлення існуючого рівня знань та вмінь;
- Сформулювати матеріали для організації експериментального навчання;

- Організувати й провести експериментальне навчання;

- Зробити післяекспериментальний зріз для виявлення підсумкового рівня сформованості лексичної компетенції та порівняння рівень засвоєння матеріалу експериментальною групою (ЕГ), що вивчала лексичний матеріал в контексті розробленої методики, з результатами контрольної групи (КГ), що вивчала матеріал в межах традиційної методики за підручниками 9-го класу. До складу ЕГ входило 10 учнів, в той час як до КГ – 9.

- Проаналізувати результати експериментального дослідження й сформулювати висновок щодо ефективності практичного застосування розробленої методики.

Протягом експериментальної роботи визначався рівень сформованості таких знань та умінь:

- Розуміння учнями значень слів різних за семантикою груп;

- Знання слів з більш ніж одним значенням та вміння використовувати їх відповідно до ситуації у процесі практичної комунікативної діяльності;

- Знання антонімічних та синонімічних рядів слів;

- Розуміння ідіом та фразеологізмів на семантичному рівні;

- Уміння обирати лексику відповідно до контексту мовлення;

- Уміння використовувати ідіоми та фразеологізми відповідно до ситуації;

- Уміння використовувати активний словниковий мінімум у практичному комунікативному мовленні.

В якості незмінних умов експерименту виступали:

- склад ЕГ, що був сформований в однаковій кількості відповідно до уніфікованого рівня знань та володіння вищевказаними знаннями та вміннями;

- проміжок часу, що був відведений на проведення експерименту;

- наповнення експериментальних зрізів до/після для КГ та ЕГ;

- критерії оцінювання сформованого рівня сформованості лексичної компетенції учнів, їх умінь та навичок;

- наявність експериментатора.

Змінною умовою є матеріал мовлення, вправи та завдання, що використовуються у процесі формування лексичної компетенції під час проведення експерименту. Відповідно до мети, зміна умова була представлена: Експериментальні групи навчались відповідно до вимог освітньої програми, проте навчальний процес був інтенсифікований задля поглиблення рівня володіння лексичними навичками та підвищення рівня лексичної компетентності учнями 9-го класу шляхом застосування засобів онлайн-вправ.

У контрольних групах, навчання відбувалось відповідно до існуючої програми з англійської мови для учнів 9-го класу на основі чинних підручників, в контексті відсутності застосування ІКТ та засобів онлайн-вправ.

Програма експерименту передбачає такі подальші етапи:

- Проведення попереднього експериментального зрізу для розуміння рівня сформованості лексичної компетенції учнів 9-го класу;
- Проведення експериментального навчання з використанням запропонованої методики (використання засобів онлайн-вправ);
- Завершальний зріз для виявлення післяекспериментального рівня сформованості лексичної компетенції учнів 9-го класу, визначення рекомендацій на основі отриманих результатів.

Відповідно до існуючих навчальних програм та методичних наробіток в сфері навчання лексичній компетенції, можемо визначити, що основним показником та об'єктом контролю лексичної компетентності учнів 9-го класу є:

- Розвинутий активний та пасивний словниковий мінімум, розуміння слів різних семантичних груп;
- Здатність до практичної комунікативної діяльності шляхом використання мовного словникового запасу;
- Здатність підбирати синонімічний та антонімічний ряд слів, використовувати їх у процесі словотворення;
- Розуміння та вміння використовувати засвоєнні ідеоматичні та фразеологічні вирази у процесі репродуктивного мовлення;
- Здатність до визначення слів у контексті мовлення;

- Здатність активно використовувати засвоєну лексику у власному практичному мовленні.

Відповідно до мети експерименту, його результатом у вигляді формуванні лексичної англомовної компетенції має стати:

- розуміння учнями змісту лексичних одиниць;
- автентична вимова слова;
- правильність написання лексичних одиниць;
- здатність до ідентифікації вивченого слова в ситуаційному спілкуванні;
- здатність вживати засвоєний лексичний матеріал у практичному усному та писемному мовленні;
- здатність поєднувати засвоєні лексичні одиниці в контексті словосполучення, речення та тексту.

Лиш відповідність усім вказаним умовам стане підтвердженням успішності проведеного експерименту. Відповідно до цього та проаналізувавши праці закордонних науковців С. Вебба [39] та П. Робінсона [37], ми здатні виділити три основні критерії, відповідно до котрих буде здійснюватись аналіз успішності сформованості іншомовної лексичної компетентності:

- наявність мовної правильності;
- розуміння лексичної сполучуваності;
- здатність до ситуативного використання засвоєних ЛО.

Експериментальне дослідження проводилось на базі Ружичанського ліцею Розсошанської сільської ради. Задля перевірки доцільності впровадження сформованої методики та ефективності її поетапного засвоєння було сформовано дві групи учнів – контрольну (9 учнів) та експериментальну (10 учнів). Обидві групи були організовані максимально тотожними в контексті загального рівня сформованості лексичної компетенції.

Проведення передекспериментального рівня знань учнів проводилось у два етапи протягом 90 хвилин. Протягом них, партисипанти отримали матеріали з підготовленими лексичними тестами рівня, що відповідає програмі попереднього

вивчення в межах календарного плану 9-го класу. Учні знаходились в рівних умовах та в межах одного класу. Запропонованого часу було достатньо для того, щоб кожний з учнів не відчував стресу та встиг вчасно завершити завдання. Підготовка тестових завдань відбувалась відповідно до мети дослідження, формою оцінного контролю була письмова (тестова) та усна фіксація результатів виконаних завдань, що були спрямовані на аналіз рівня сформованості англомовної лексичної компетентності. Завдання обирались відповідно до вивченого матеріалу, тести будувались відповідно до попереднього тематично-засвоєного матеріалу.

Об'єктами зрізу були основні для успішного проведення існуючого експерименту навички, знання та вміння учнів, що дало змогу якісно проаналізувати рівень наявних знань та попередньо досягнутих учнями результатів засвоєння лексичної компетенції. Подальше оперування динамікою розвитку учнів й аналіз результатів відбувався в контексті отриманої інформації [2; 60]. Об'єктом контролю був рівень сформованості англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу. Запропонований тест представлений у таблиці 2.2

Таблиця 2.2 – Зразок лексичного тесту для перевірки знань учнів 9-го класу до проведення пробного навчання

Task 1	
Match the words with their definition:	
1. Endangered	a) rubbish, waste or other things we throw away
2. To reuse	b) to make something smaller in size or amount
3. Pollution	c) a species or plants or animals that are in danger of becoming extinct
4. Garbage	d) to use something again
5. To reduce	e) the process of making our environment dirty and unhealthy to leave in

Продовження таблиці 2.2

Task 2

Choose the correct answer:

1. ... is when water and air are dirty and dangerous.

- a) Pollution b) rubbish c) environment

2. Our planet.

- a) The Nature b) the Globe c) the Earth

3. The ... effect is the warming of the Earth's atmosphere as a result of harmful gases.

- a) pollution b) greenhouse c) ozone d) acid

4. ... rain is full of chemicals.

- a) Acid b) greenhouse c) ozone d) pollution

5. Don't throw away cans, bottles, jars, paper.

- a) Recycling b) becoming c) saving

6. Turn the lights on when you are not in the room.

- a) saving water b) saving electricity c) saving air

7. Don't leave the water running while brushing your teeth.

- a) saving water b) saving electricity c) saving rubbish

8. Nowadays everyone should take care about the ____

- a) nuclear testing b) environment c) global warming

9. Which ecological cause is connected to the reducing of trees?

- a) climate change b) deforestation c) growing population

10. Which ecological problem is connected to the ice melting?

- a) global warming b) acid rain c) greenhouse effect

Task 3

1. If we don't protect ..., they will disappear forever

- a) Endangered species
b) Humanity
c) Energy
d) Environment

Продовження таблиці 2.2

<p>2. We should ... old paper in order to save woods and forests on the planet</p> <p>a) Reuse</p> <p>b) Reduce</p> <p>c) Recycle</p> <p>3. The population of the world is ...</p> <p>a) Growing</p> <p>b) Becoming smaller</p> <p>c) Reducing</p> <p>4. If we destroy the ..., many plants and animals will be in danger</p> <p>a) Chemicals</p> <p>b) Pollution</p> <p>c) Energy</p> <p>d) Habitat</p>
<p style="text-align: center;">Task 4</p> <p><i>Complete the text with the verbs in the correct form.</i></p> <p>Things like climate change, polluted air, acid rain, depletion of the ozone layer, global warming, and an increase in poverty prove that the way we use things _____ (to be) ineffective. Imagine this. One day you _____ (to come) out from your house and all you see is big puffs of black smoke and no trees! All you _____ (to hear) is cars and no birds! All you smell is petrol and no flowers! What kind of life is that? All we _____ (to need) to do to reduce the problem is simply to be less wasteful.</p>

Додатково, оцінювання рівня сформованості англomовної лексичної компетенції при проведенні експериментальних зрізів відбувався шляхом застосування критеріального підходу. Відповідно до показників оцінювання, вивелись подібні критерії. Кожен з них має свої параметри оцінювання і, відповідно, дозволяє категоризувати наявні знання в межах певної кількості балів. Список критеріїв наведений нижче.

Когнітивний критерій:

- вміння відтворювати лексичні одиниці та словосполучення відповідно до теми вивчення, знаходження аналогів у РМ;
- обізнаність з ідіомами, сталими виразами та фразеологізмами;
- обізнаність з засобами словотворення в англійській мові.

Смисловий критерій:

- смислове розуміння як прямого, так й переносного значення лексичних одиниць;
- наявність рецептивних та репродуктивних лексичних навичок;
- розуміння стилістичних норм та контекстного залучення засвоєних лексичних одиниць у процесі практичного мовлення.

Мовно-комунікативний критерій:

- здатність використовувати лексичні засоби (фразеологізми, ідіоми, синоніми та антоніми, багатозначні слова та вирази в переносному значенні) у процесі монологічного мовлення;
- здатність використовувати лексичні засоби (фразеологізми, ідіоми, синонімічні та антонімічні ряди, багатозначні слова та виразі в переносному значенні) у процесі діалогічного мовлення;
- здатність застосовувати емоційну оцінку лексичного матеріалу в якості засобу відтінювання мовлення.

Відповідно до цих критеріїв, для здійснення додаткової діагностики рівня сформованості англомовної лексичної компетенції були розроблені завдання на перевірку володіння кожним з вказаних критеріїв. Кожний критерій мав свої завдання. Під час тестування на мовно-комунікативний критерій, учні попарно висловлювались щодо абстрактних ситуацій відповідно до матеріалу тестової теми. Смислові та когнітивні критерії були протестовані завдяки попередньо пройденому тестуванню. Наповнення та бальна шкала оцінювання вказана у таблиці 2.3

Таблиця 2.3 – Бальне оцінювання сформованості АЛК учнів 9-го класу відповідно до обраних критеріїв

№	Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
I.	<p style="text-align: center;">Когнітивний</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння відтворювати лексичні одиниці та словосполучення відповідно теми вивчення - обізнаність з ідіомами, сталими виразами та фразеологізмами - обізнаність з засобами словотворення в англійській мові 	<p style="text-align: center;">Усього - 45</p> <p style="text-align: center;">15</p> <p style="text-align: center;">15</p> <p style="text-align: center;">15</p>
II	<p style="text-align: center;">Смисловий</p> <ul style="list-style-type: none"> - смислове розуміння як прямого, так і переносного значення лексичних одиниць - наявність як рецептивних, так і репродуктивних лексичних навичок - розуміння стилістичних норм та контексту залучення засвоєних ЛО у процесі мовлення 	<p style="text-align: center;">Усього - 35</p> <p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">15</p> <p style="text-align: center;">15</p>
III.	<p style="text-align: center;">Мовно-комунікативний</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння застосовувати актуальні до контексту мовлення, як діалогічного, так і монологічного, лексичні засоби 	<p style="text-align: center;">Усього - 20</p>
	Загальна кількість балів	100

У результаті аналізу успішності складання учнями тестування та перевірки мовно-комунікативного критерію, можемо визначити загальний рівень

сформованості англомовної лексичної компетенції учнями 9-го класу. Відповідно до нього, сформуємо і розглянемо результат успішності володіння АЛК учнями як експериментальної, так і контрольної групи. За основу оцінювання буде узяти система ECTS (як обов'язковий стандарт освітнього процесу Болонської системи). Відповідно до неї, рівні сформованості лексичної компетенції поділяються на:

- високий рівень – характеризується високим рівнем досягнень у засвоєні АЛК, учні вживають правильні лексичні одиниці з доречним значенням у 90-100 % випадків. Розуміють особливості словотворення, здатні до активного практичного комунікативного процесу як в монологічному, так і в діалогічному мовленні. Здатні розуміти та активно використовувати ідіоми, фразеологізми, вільно орієнтуються у розвиненому лексичному діапазоні. Мають здатність до ситуативної й коректної емоційної оцінки лексики. Відповідно шкали оцінювання, рівняється 100-90 балам;

- достатній рівень - учні визначають лексичне значення слів у 74-89 %. Не завжди здатні усвідомлювати роль лексичної одиниці у тексті, проте коректно й доцільно вживають слова й речення для створення власних висловлювань відповідно до ситуації. Мають труднощі у розумінні слів із переносним значенням. Емоційно-оцінна лексика не вживається, проте доречно використовуються фразеологізми, ідіоми, мають здатність вільно орієнтуватись у широкому діапазоні лексики. Відповідно шкали оцінювання, рівняється 89-74 балам;

- задовільний рівень – учні мають проблеми у підборі коректної лексичної одиниці відповідно до ситуативного контексту. Фразеологізми та ідіоми вживають у недоречному контексті, проте здатні частково користуватись ними, разом з стилістично-забарвленими словами, синонімами та антонімами. Слабо знайомі з процесом словотворення. Як пасивний, так і активний словникові запаси є недостатніми для вільного орієнтування в широкому діапазоні лексики. Відповідно шкали оцінювання, рівняється 89-74 балам;

- низький рівень – учні не здатні сприймати значення окремих слів у тексті, не здатні розуміти доречне визначення слів з більш ніж одним значенням. Не здатні добирати лексичні одиниці відповідно до контексту мовлення, як і

надавати оцінку своєму та чужому мовленню. Вживання фразеологізмів та ідіом відсутнє, як і застосування узагальнювальних слів. Здатні до поодинокого вживання слів синонімічного ряду. Не орієнтується в лексичному діапазоні. Відповідно шкали оцінювання, рівняється 59-35 балам;

- результат нижче 35 балів за шкалою оцінювання демонструє повну відсутність сформованості лексичної компетенції учня.

Відповідно до цього, перейдемо до розгляду передекспериментального зрізу серед обох груп. На таблиці 2.4 подані результати груп в якості середнього балу, відповідно критеріям оцінювання.

Таблиця 2.4 – Результати передекспериментального зрізу груп відповідно критеріїв оцінювання

Група	Когнітивний (макс. – 45)	Смисловий (макс. – 35)	Мовно- комунікативний (макс. – 20)	Загальний середній бал (макс. – 100)
ЕГ	20,70	19,73	11,20	51,63
КГ	21,12	19,90	11,44	52,46

Відповідно шкали сформованості англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу за системою ECTS. Розглянемо таблицю 2.5.

Таблиця 2.5 – Рівні сформованості АЛК учнів 9-го класу

Рівень сформованості	Сума балів	Кількість учнів по групах (цифр. та у %)	
		ЕГ (10 уч.)	КГ (9 уч.)
Високий	100-90	1 (10 %)	1 (11.1%)
		1 (10 %)	2 (22.2 %)
Достатній	89-74	2 (20 %)	1 (11.1 %)
Задовільний	73-60	6 (60 %)	5 (55.5 %)
Низький	59-35		

Результати передекспериментального зрізу демонструють, що вихідний рівень сформованості лексичної компетентності відповідає низькому. Загальний середній бал учнів експериментальної групи – 51,63. Загальний середній бал контрольної групи – 52,46. Відповідно, загальний коефіцієнт навченості ЕГ – 0,52, контрольної групи – 0,52. Це свідчить про те, що обидві групи відстають від задовільного рівня навченості – 0,70. Відповідно таблиці 2.4, високий рівень був продемонстрований лиш 10 % учнів ЕГ та 11,1 % учнів КГ. Достатній рівень нараховує 10 % учнів ЕГ та 22,2 % КГ. На задовільному рівні володіння ЛК знаходиться 20 % учнів ЕГ та 11,1 % КГ. Більша частина учнів знаходиться на низькому рівні, з яких 60 % – ЕГ та 55,5 % – КГ (представлено на рис. 2.7).

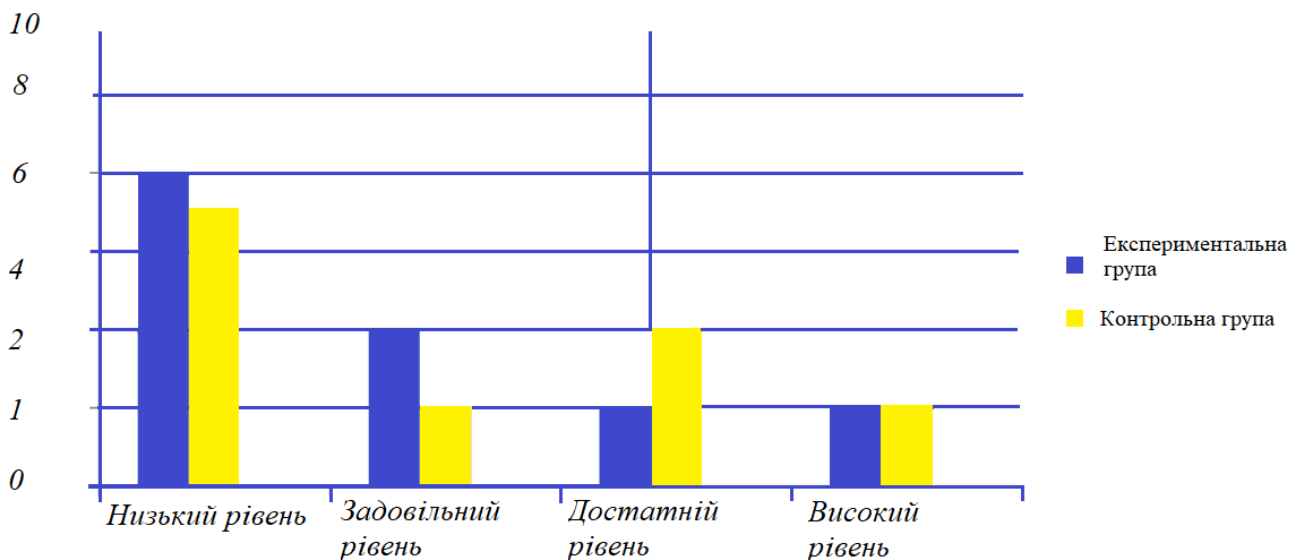

Рис. 2.7 – Передекспериментальний зріз сформованості лексичної компетентності

За первинними результатами експерименту, можемо зробити висновок, що більшість учнів як експериментальної, так і контрольної групи знаходяться на однаково низькому рівні. Аналіз труднощів, проведений на основі процесу перевірки виконання тестових завдань вказує, що труднощі охоплюють як стилеву адекватність у виборі лексичних одиниць, так і вживання емоційно-оцінної лексики у процесі мовлення. Проблеми виникли у розумінні слів прямого та переносного значення. Все це пов'язано з відсутністю чітко закріплених знань відповідно теми вивчення, невмінням швидко орієнтуватись в широкому діапазоні лексики. Знання

окремих лексичних одиниць та словосполучень не відповідало задовільному рівню володіння лексичною компетенцією.

За результатами первинного етапу експерименту, можемо зробити висновок, що відповідно до актуального рівня сформованості лексичної компетенції, акцентуацію протягом експерименту варто робити на розвитку словникового мінімуму учнів, займатись розвитком його базових мовленнєвих навичок, розвивати рецептивні та репродуктивні навички. Варто враховувати роботу над визначенням лексичного значення слів, розумінням його стилістичного забарвлення, працювати над розпізнаванням лексичних одиниць у процесі мовлення та на письмі.

Відповідно до отриманих даних, більша частина учнів знаходиться на низькому рівні засвоєння знань та володіння лексичною компетенцією, а характер труднощів свідчить про актуальність застосування онлайн-вправ та засобів задля більшої автоматизації та інтенсифікації процесу формування англійської лексичної компетенції. Результати аналізу попереднього зрізу знань стали основою нашого експериментального навчання учнів 9-го класу засобами онлайн-вправ за запропонованою методикою.

Важливою складовою організації експериментального навчання стала складова організаційна, яка передбачала доступ кожного з учасників експерименту до ІКТ та мережі Інтернет. Для реалізації поставлених цілей у процесі пробного навчання експериментатор регулярно ставав точкою забезпечення підключення до Інтернету шляхом роздачі мобільного Інтернету учням. Проблем з наявністю ІКТ в учасників не було. Таким чином, кожен з учнів мав швидкий і постійний доступ до онлайн-вправ та ресурсів, розглянутих протягом проведення експерименту. Окрім організаційно-технічної складової, вирішувались питання з поєднанням календарного плану уроків з методикою проведення експериментального навчання. Для рівномірного процесу засвоєння лексичного матеріалу контрольною та експериментальною групою, за основу було взято календарно-тематичне планування з англійської мови для 9-х класів, за підручником О. Карпюк «English 9» на 2021-2022 н.р. було визначено, що протягом

актуального періоду засвоєння лексичної компетенції вивчають 4 базові лексичні теми:

- Риси характеру;
- Давайте поговоримо про друзів;
- Вподобання й хобі;
- Одяг.

Зразок календарно-тематичного планування теми «Who Are You?» I-го семестру навчання за підручником О. Карпюк «English 9» наданий у Додатку Б.

Створення онлайн-вправ та завдань відбувалось на основі онлайн-ресурсів: Kahoot, Quizlet, Liveworksheets, ProProfs, Reword, MindMeister, British Council та BBC Learning, Learn English Teens. Відповідно до типу й характеру вправ, основою інтенсифікації процесу навчання стали вправи умовно-комунікативного, рецептивно-репродуктивного й продуктивного характеру. Згідно з ними, учень сприймав зразок мовлення й виконував відповідно нього навчальні дії усної чи письмової форми. Вправи поділялись на:

- Підстановку слів до зразка мовлення;
- Множинний вибір;
- Розширення зразка мовлення;
- Відповіді на запитання;
- Вживання лексичних одиниць у контексті;
- Об'єднання лексичних одиниць у словосполучення та речення.

Відповідно до мети експерименту, навчальний ресурс включав до себе завдання та вправи на формування й вдосконалення англомовної лексичної компетентності на базі уроків з тематичним направленням «Who Are You?». Вправи та завдання були спрямовані на формування й вдосконалення лексичної компетенції. Завдання включали до себе вправи на:

- співвіднесення опису/зображення з лексичною одиницею;
- визначення рис характеру людини;
- складання слова з букв;

- заповнення пропусків у формуванні коректного словосполучення/ідіоматичного виразу.

Методика впровадження онлайн-вправ у процесі формуванні лексичної компетенції учнів 9-го класу передбачала застосування засобів онлайн-вправ на кожному з шести уроків англійської мови, проведених у 9-му класі. Протягом проходження педагогічної практики, учнів вивчали тему «Who Are You?», що була тематично поділена на:

- Ознайомлення з новими одиницями лексики;
- Засвоєння та закріплення лексичного матеріалу;
- Розвиток навичок читання;
- Застосування набутих навичок у процесі говоріння.

Протягом кожного з уроків, експериментальна група користувалась онлайн-ресурсами та засобами задля виконання різноманітних онлайн-вправ на закріплення засвоєного лексичного матеріалу.

На першому уроці теми «Who Are You?» учнями було розглянуто нові лексичні одиниці, що є основою розуміння теми вивчення. Лексичний матеріал був записаний до онлайн-застосунку Reword, що використовувався в якості словника й в подальшому буде використаний як місце для індивідуального повторення лексичних одиниць. Подалі, використовуючи Інтернет-застосунок MindMeister учнями експериментальної групи 9-го класу було створено інтелектуальну карту, задля повторення пройденого матеріалу. З зразком карти можна ознайомитись на рисунку 2.8.

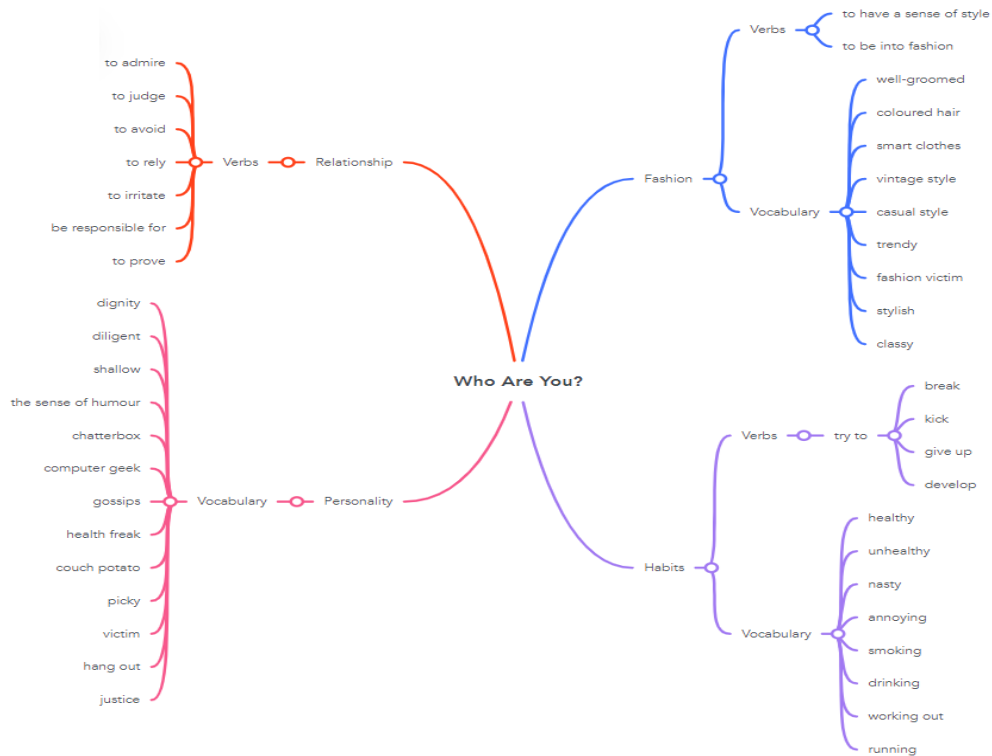

Рис 2.8 – Зразок оформлення інтелектуальної карти по темі «Who Are You?»

Завдяки цьому, був оцінений поточний рівень знань учнів та перевірений активний словниковий запас учнів відповідно до тематики. Індивідуальне формування інтелектуальних карт викликало в учнів живий інтерес, мотивація до засвоєння нової лексики була збільшена. Основним елементом уроку стала робота учнів у групі обговорення та взаємодія з вчителем як керівником навчального процесу, засвоєння матеріалу проходило в інтерактивній формі.

Формування матеріалу та первинне його опрацювання зайняло увесь урок, метою котрого саме й було ознайомлення з новою лексикою. Для закріплення нового матеріалу, учні самостійно опрацьовували й звикали до відпрацювання лексичних одиниць у програмі Reword.

Задля остаточного закріплення знань, наступний урок був сконцентрований на опрацюванні пройденної лексики онлайн-вправами у застосунках Quizlet та Kahoot. Попередньо, учні експериментальної групи отримали домашнє завдання на 3-х разове опрацювання лексичних одиниць у програмі Reword, завантажили мобільні версії програм Quizlet та Kahoot, а також виконали вправи за підручником. Відповідно, для другого уроку було характерне активне застосування лексичних

онлайн-вправ. Першим завданням учнів стало проходження квізу, запропонованого представленою на онлайн-платформі Kahoot. Зразок представлений на рис. 2.9.

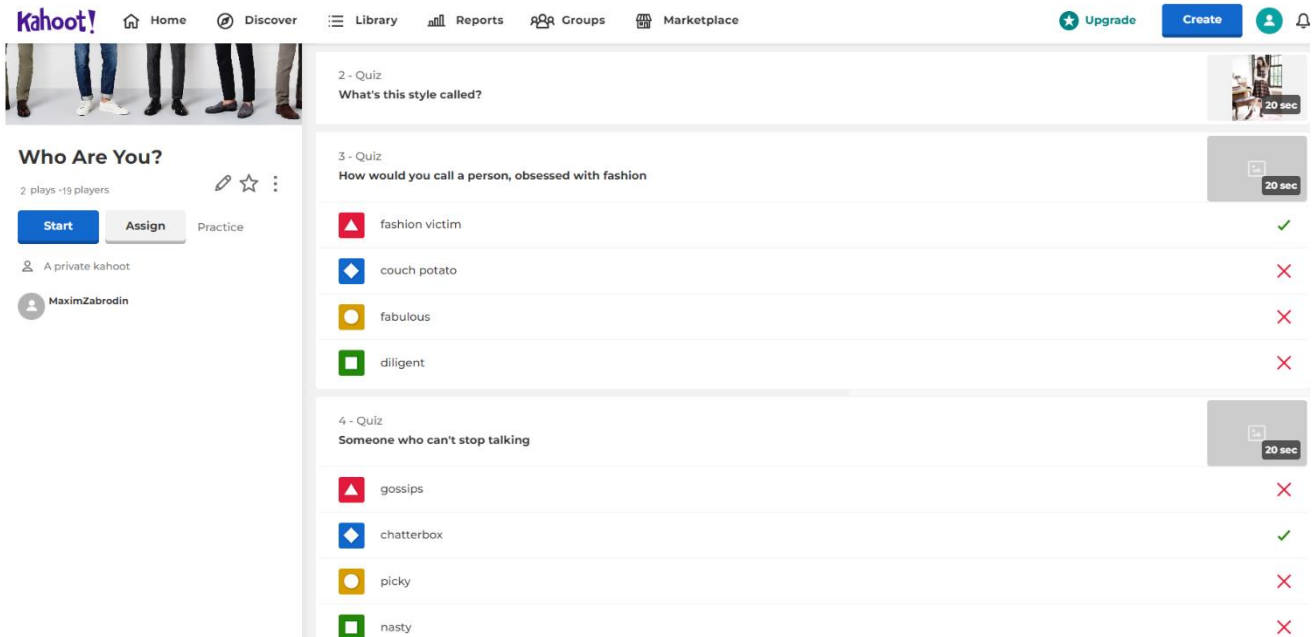

Рис. 2.9 – Зразок онлайн-квізу для проходження лексичного матеріалу.

Поступово, обсяг вправ та їх лексичне наповнення збільшувався, забезпечуючи поетапність у вивченні матеріалу. Наступним типом завдання стало співвідношення лексичного матеріалу до різноманітних визначень, учням потрібно було опрацювати надане в засобах ІКТ пояснення та співвіднести його з запропонованими й засвоєними лексичними одиницями. Таким чином, увесь другий урок був проведений в контексті постійного виконання лексичних вправ, методом «від простого до складного». На завершальному етапі уроку учні отримали завдання з підручника, задля перевірки відповідності засвоєних знань до матеріалу календарного планування. Впоравшись з ним, учні перейшли до виконання лексичного тесту. Експериментальна група виконувала його через засоби ІКТ, в той час як контрольна група отримала його у надрукованому вигляді. Зразок тесту представлений у таблиці 2.6

Таблиця 2.6 – Зразок лексичного тесту для учнів експериментальної групи

Task 1		Choose the right question	
1.	Someone who likes football a lot a) Chatterbox b) football fan c) health freak d) gossip		
2.	Someone who has excellent computer skills a) Health freak b) gossip c) coach potato d) computer wizard		
3.	Someone who talks a lot a) Friendly b) chatterbox c) football fan d) sociable		
4.	Someone who likes spending time with people a) Sociable b) health freak c) coach potato d) gossip		
Task 2		Choose the right translation:	
1.	Gossip girl	a) балакун; b) пліткарка; c) вегетаріанець;	
2.	Health freak	a) людина за здоровий спосіб життя; b) гік; c) комп'ютерний фанатик	
3.	Hang out	a) зависати у приставку b) гуляти з друзями c) прибирати вдома	
4.	Folks	a) персонажі мультфільму b) зустрічатись c) предки, дорослі	
5.	Occupation	a) рід зайнятості; b) стаття; c) інтереси;	
Task 3		Complete the sentences	
1.	She stopped ____ last month.	a) smoking; b) to smoke; c) smoked	
2.	I like ____ to friends through social networks.	a) to chat; b) chatting; c) chatted	

Продовження таблиці 2.6

3.	We are interested in ____ to another country.	a) travelling; b) had travelled; c) to travel
4.	She loves ____ Italian dishes.	a) to cook; b) has cooked; c) cooking;
5.	They started ____ the movie they saw last night.	a) discussing; b) to discuss; c) discussed
6.	He doesn't lie to people	a) positive; b) honest; c) outgoing
7.	She is very good-looking.	a) outgoing; b) gorgeous; c) caring
8.	They are friendly and open.	a) caring; b) close friend; c) positive
9.	My mate knows what he wants and tries hard to get it.	a) honest; b) caring; c) determined

Домашнім завданням стало додаткове опрацювання лексичних вправ через надісланий на ІКТ квіз й індивідуальне опрацювання матеріалу на сайті British Council, де учням потрібно було самостійно виконати вправи на прослуховування по темі «Personality» й виконати завдання відповідно змісту вправи.

Опрацювавши результати проміжного тестування, зріз знань КГ та ЕГ продемонстрував такий рівень володіння лексичним матеріалом по темі вивчення (представлено на рис. 2.10):

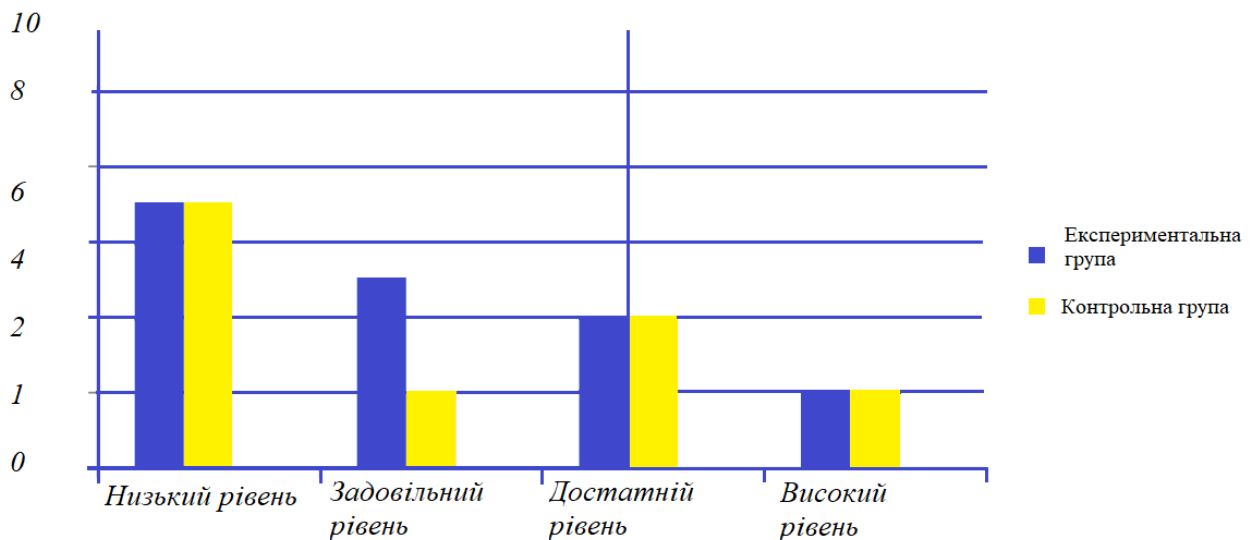

Рис. 2.10 – Результати проміжного зрізу знань ЕГ та КГ

Відповідно до результатів проміжного зрізу знань з формування АЛК, можемо зробити висновки. У ЕГ 9-го класу високий рівень знань проявив 1 учень, у КГ 9-го класу високий рівень проявив теж один учень. Показник володіння англomовною лексичною компетентності на високому рівні знань залишився незмінним. Тим не менш, у ЕГ достатній рівень знань продемонструвало 2 учнів, кількість учнів, що перебувають на задовільному рівні ЕГ, теж зросла на 1 людину. Хоч відмінність між першопочатковим та проміжним зрізом є мінімальною, все ж можна помітити позитивну тенденцію у розвитку сформованості лексичної компетенції, і, що важливо відмітити, високий приріст мотиваційної складової. Новизна методики та близькість до знайомого цифрового оточення робить учнів ЕГ більш зацікавленими у відвідуванні занять з англійської мови та заохочує їх самовираження протягом них.

Третій урок теми «Who are you?» був зосереджений на розширенні словникового запасу й тематичному поєднанні двох підтем уроку, а саме – приєднанні до засвоєного матеріалу підтеми «Давайте поговоримо про друзів». Учні вписали новий лексичний матеріал до програми Reword й поєднали вивчення нових одиниць з розвитком рецептивних навичок аудіювання, котрі є важливою складовою у формування лексичної компетенції та забезпечують аналіз розуміння учнями значень засвоєних попередньо лексичних одиниць та словосполучень у

контексті практичного мовлення. Матеріал уроку був сформований на основі ресурсу Learn English Teens й представлений у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Матеріал уроку на основі онлайн-вправ ресурсу Learn English Teens

Task 1		Do this exercise before listening. Match the phrases with the correct definitions.	
1.	She looked after me.	a.	We have a good friendly relationship.
2.	We hang out a lot.	b.	She took care of me.
3.	We get on well.	c.	He likes the same things as me.
4.	We fell out.	d.	We have many similarities.
5.	We have a lot in common.	e.	We stopped being friends.
6.	He's into the same things.	f.	We spend a lot of time together.
Task 2		Complete the gaps with a word from the box	
childhood friend		brother	
next-door neighbor		best friend	
		boyfriend	
1.	Speaker A is talking about her		
2.	Speaker B is talking about his		
3.	Speaker C is talking about her		
4.	Speaker D is talking about his		
5.	Speaker E is talking about her		

Продовження таблиці 2.7

Task 3		Circle <i>True</i> or <i>False</i> for these sentences		
1.	A	Her next-door neighbor also worked with her mum.	True	False
2.	A	Her next-door neighbor has a healthier lifestyle now.	True	False
3.	B	He didn't see his brother after he went to university.	True	False
4.	B	He supports the same football team as his brother.	True	False
5.	C	She and her friend argued about a boy.	True	False
6.	C	She is going to go to the same university as her friend.	True	False
7.	D	He didn't have much in common with his friend when they were young.	True	False
8.	E	She didn't like the look of her boyfriend at first.	True	False
Task 4		Which people have been important in your life?		
Who are you closest to in your family?				
Who are you closest friends?				
Which other people have been important in your life?				

Сам процес аудіювання відбувався двічі, протягом нього, учні спершу прослуховували навчальний текст з відкритою на своїх ІКТ транскрибацією, вписували незнайомі слова, формували загальне уявлення про зміст тексту. Другий раз учні прослуховували текст без доступу до транскрибації. Увесь процес аудіювання зайняв 9 хвилин, після яких учні отримали завдання у форматі онлайн-вправ на відпрацювання рівня засвоєння лексичного матеріалу та розуміння тексту. Вправи поділялись на три типи:

1. Check your understanding. Gap fill;
2. Check your understanding. True or False;
3. Check your understanding. Matching.

На домашнє опрацювання учні отримали завдання відповідно до теми вивчення, а саме – індивідуальне виконання онлайн-вправ на Інтернет-платформі Liveworksheets. Можливість ресурсу до автоматичної перевірки та надсилання

результатів одразу на електронну пошту вчителя забезпечила гарантоване виконання домашнього завдання. Зміст завдань поєднував у собі процес індивідуального читання та підбір слів відповідно до контексту.

Наступний урок був акцентований на подальше розширення лексичного запасу учнів, в межах теми «Who Are You?» формування лексичної компетенції було підкріплено додаванням до лексичного матеріалу засвоєння теми «Вподобання та звички». Учні продовжили заповнення інтелектуальної карти в межах лексики, закріпленої за календарно-тематичною програмою, після чого додали записані слова в індивідуальний словник програми Reword для подальшого самостійного опрацювання внутрішніми онлайн-вправами застосунка. Учні експериментальної групи отримали візуальне уявлення про процес індивідуального засвоєння лексичного матеріалу, що був відображений на інтелектуальній карті, що, знов таки, підкріпило їх мотивацію до навчального процесу. Після цього, опрацювання матеріалу відбувалось шляхом відпрацювання лексичного матеріалу засобами онлайн-вправ на платформі ProProfs. Так як більшість учнів внесли до своїх основних вподобань використання гаджетів для спілкування та ігор, темою опрацювання став онлайн-квіз «What is Your Online Personality?». Зразок завдань до квізу представлений у таблиці 2.9.

Таблиця 2.8 – What’s Your Online Personality quiz example

How frequently do you access the internet (via mobile device or computer)
a) Not as often as I would like.
b) I go online whenever I need to send or check my email.
c) I am connected whenever I am looking for specific information.
d) If I’m awake, I’m online.
e) More than I should.
f) Not as much as I used to.

В якості домашнього завдання, учні проходили онлайн-вправи на платформах Quizlet та Liveworksheets.

Відповідно до календарно-тематичного планування, п'ятий урок теми «Who Are You?» мав на меті розвиток навичок говоріння, тому основною метою його планування став розвиток і закріплення комунікативних навичок. Інтенсифікація вивчення була направлена на монологічне та діалогічне мовлення з використанням засвоєних лексичних одиниць та конструкцій відповідно до контексту мовлення. Учнями експериментальної групи було прослухано діалог на платформі BBC Learning по темі «Are you following your dreams?» розділу «6 Minute English». Тематичне наповнення тексту стосувалось проблем самоідентифікації особистості та резонувало з учнями відповідно до психологічних особливостей учнів 9-го класу. Учні записали до своїх словників запропоновані платформою вивчення фрази та вирази й в подальшому використовували їх для вираження власних думок у діалогічному мовленні. Транскрибація тексту дозволила учням не лише почути, але й візуалізувати використання лексичних сполучень та ідіоматичних виразів в процесі мовлення. Первинний аналіз продемонстрував нерівномірність у попередньому рівні сформованості лексичної компетенції, що призвело до проблем у процесі організації рівноцінного діалогічного мовлення. Через це, відповідно до представленого в якості об'єкту вивчення тексту, запропонована таблиця базових фраз для покращення здатності учнів виражати свої думки та ділитись враженнями відповідно до сенсового контексту.

Зразок побудови діалогу представлений у табл. 2.10. Дана таблиця відповідала змісту тексту, частково повторюючи його, тому, застосовуючи засоби ІКТ учні могли користуватись матеріалом тексту платформи BBC Learning в якості зразка для індивідуального мовлення.

Таблиця 2.9 – Зразок побудови діалогу-обговорення прослуханого тексту з ключовими словами на тему «Who Are You?»

I wish I were more...	Computer geek	Couch potato	Friendly
I wish I weren't such a/so...	Talkative	Humble	Sophisticated Stylish
I would like to be...	Health freak	Independent	Well-groomed

Продовження таблиці 2.9

I wish I hadn't...	Follow my dreams	Made more money	Study harder
I wish I had...	Take on some responsibility	Work harder	Pass exam

Таким чином, учні відточили рецептивні та репродуктивні лексичні навички, спершу прослухавши, а потім обговоривши питання формування людини як цілісної особистості. Отримавши завдання доповнити змістове наповнення діалогу, учні користувались засобами ІКТ для доступу до потрібних в активному мовленні фраз, користуючись онлайн-додатком Reword в якості словника. Доступ до онлайн-словника та попереднє відпрацювання незнайомого лексичного матеріалу онлайн-вправами програми Reword покращили розуміння учнями діалогічного мовлення й поліпшили процес закріплення використання лексичних одиниць й словосполучень у процесі практичного комунікативного мовлення. Експериментальна група відточила навички швидкого застосування слів активного словникового запасу відповідно до ситуацій.

Останній тематичний підрозділ в межах нашого експерименту мав назву «Улюблений одяг» відповідно до календарно-тематичного планування по темі «Who Are You?». Наступний урок розпочався з кінцевого розширення інтелектуальної мапи відповідно теми, учні записали нові слова до своїх онлайн-словників та остаточно сформували інтелектуальну мапу. Відпрацювання нового лексичного матеріалу відбувалось засобами онлайн-квізів в рамках програми Quizlet. Зміст онлайн-вправ на знаходження співвідношення зображення зі значенням слова представлений на таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Зразок лексичного наповнення онлайн-вправи по темі «Fashion» на основі платформи Quizlet

1.	A special magnetic charm or appeal	a) catwalk	b) fashion	c) classy	d) charisma
2.	A cabinet where clothes may be hung or stored, person collection	a) lingerie	b) thrift shop	c) wardrobe	d) vintage

Продовження таблиці 2.10

3.	Wide-legged pants or loose-fitting shirts/blouses	a) brand c) stylish	b) baggy d) fashion victim
4.	Old, classy, high-quality	a) apparel	b) beauty c) looks d) vintage
5.	Elegant, sophisticated, fashionable	a) stylish b) lingerie	c) must-have d) brand

Після цього, задля закріплення свіжого матеріалу, учням був запропонований онлайн-квізи «What's Your Clothes Style Say About Your Personality?», наповнення яких складалось з усіх попередньо засвоєних тематичних підрозділів по темі «Who Are You?». Для виконання онлайн-вправ використовувалась платформа ProProfs. Основний акцент був зосереджений на закріпленні учнями здатності використовувати вивчені лексичні одиниці відповідно до контексту мовлення. Тематичне наповнення онлайн-квізів можна побачити на таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Clothes, Style and Personality тематичні онлайн-квізи

What's Your Clothes Style Say About You		
1.	When going shopping with friends, what would you most likely wear?	a) A cute top and jeans b) T-shirt and jeans or sweatpants c) a sassy shirt and black skinny jeans d) a pretty shirt and a skirt
2.	What is your ultimate favorite pair of shoes?	a) Flats or fashion sneakers b) Flip-flops or black boots c) High-tops or black boots d) Sneakers
3.	What color are most of your clothes?	a) cool colors and grays/blacks b) Pinks, purples, blues, and browns c) pastels d) black

Продовження таблиці 2.11

4.	When you shop for clothes, what do you look for?	a) Unique pieces with attitude b) Pretty clothes with soft fabrics c) Whatever you need in comfy and basic styles d) Trendy outfits with colorful designs
5.	Where do you usually shop?	a) Trendy shops with the “in” styles b) Sports shops, or big department stores c) Little boutiques with pretty styles d) Funky stores that no one’s heard of

На домашнє відпрацювання учням було відправлені онлайн-вправи в межах платформи Liveworksheets, вправи були акцентовані на остаточне формування англomовної лексичної компетенції учнями експериментальної групи в межах теми вивчення.

Таким чином, експериментальне дослідження було проведено шляхом організації шести уроків з англійської мови, присвячених темі «Who Are You?» відповідно до календарно-тематичного планування програми вивчення 9-го класу. Кожний з уроків відбувався відповідно до розробленої методики впровадження засобів онлайн-вправ з метою формування англomовної лексичної компетентності серед учнів 9-го класу. Варто зазначити, що фактор новизни у використанні засобів онлайн-вправ не лише урізноманітнив процес формування лексичної компетентності, але й підтримував мотиваційну складову учнів на сталому високому рівні. Наповнення уроків різними видами практичних завдань, поєднання індивідуальних та групових властивостей онлайн-вправ дозволяло кожному учню бути рівноцінним учасником процесу навчання, завдяки чому жоден з учнів не втратив мотиваційну складову. Аналіз отриманих результатів та кінцевий зріз формування лексичної компетентності розглянемо у наступному пункті.

Процес пробного навчання передбачав проведення трьох зрізів знань: перший (доекспериментальний зріз) був проведений перед початком вивчення

тематичного блоку у експериментальній та контрольній групах; другий (проміжний зріз) проводився в середині тематичного блоку у обох класах; третій (контрольний зріз) проводився після завершення вивчення теми і мав на меті узагальнити результати проведеного дослідження.

Після завершення тематичного блоку «Who Are You?», ми підготували учням експериментальної групи онлайн-тест, щоб перевірити рівень засвоєння і розуміння ними основних понять, конструкцій, фразових дієслів, які ми вивчали за період шести уроків використовуючи різні можливості інформаційно-комунікаційних технологій. Зразок контрольного тесту зображений у таблиці 2.7.

Таблиця 2.12 – Зразок контрольного тесту

Task 1		Find values of the words	
1.	victim	a)	хостел
2.	to revolve	b)	посяння
3.	message	c)	примхливий
4.	irritate	d)	обертатись
5.	casual	e)	випадковий
6.	picky	f)	дратувати
7.	hostel	g)	жертва
8.	outfit	h)	одяг
Task 2		Put sentences into correct order:	
1.	wear/or/walk/they/sandals/barefoot.		
2.	flowers/They/carry.		
3.	or/and/wearing/wide/dresses/robes/trousers/love/They/long.		
4.	dyed/They/brightly/hair/have.		
Task 3		Match the words with their definitions	
1.	Football fan	Someone who doesn't eat meat	
2.	Computer wizard	Someone who knows everything about IT	
3.	Chatterbox	Someone who spends a lot of time sitting in front of TV	

Продовження таблиці 2. 12

4.	Close friend	Someone who can't imagine own life without football
5.	Gossip	Someone who'd do everything to be healthy
6.	Couch potato	Someone you trust
7.	Health freak	Someone who likes to talk about other people
8.	Vegetarian	Someone who constantly talk
Task 4	Sentences comprehension. Write a short text, then discuss it.	
a)	Tell about your friend. What kind of person is he/she?	
b)	What do you usually spend your time on? Do you have any hobbies?	
c)	What about your personality? How it's connected to your fashion style?	

Експериментальна група учнів проходила контрольний тест в онлайн-форматі, тоді як контрольна група виконувала тест на паперовому варіанті, результати представлені на рис. 2.11.

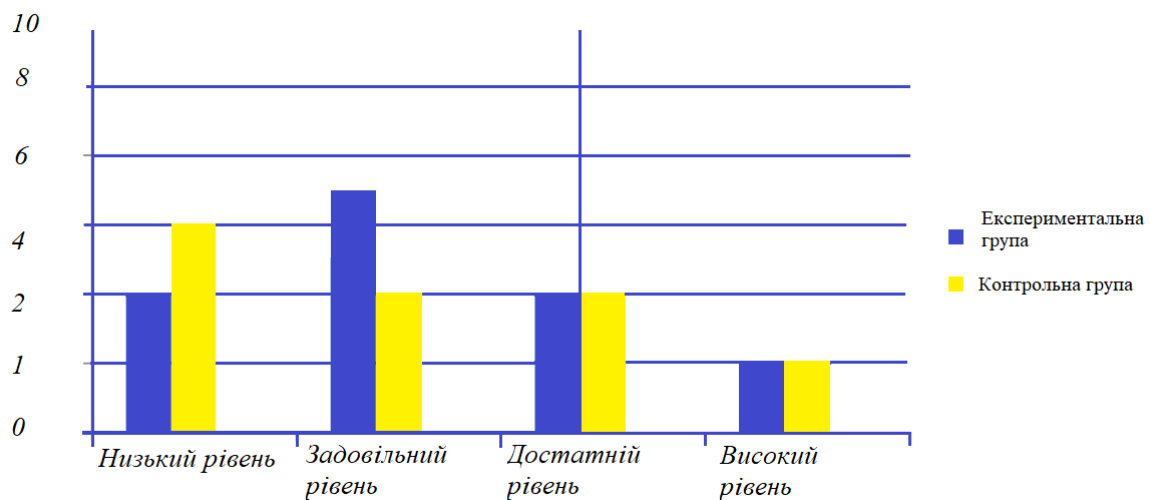

Рис. 2.11 – Результати контрольнього зрізу знань для ЕГ та КГ учнів

Відповідно до результатів зрізу, можемо зробити висновок, що рівень засвоєння знань учнями експериментальної групи вищий, ніж рівень засвоєння знань учнів контрольної групи. Про це свідчать показники більшої успішності учнів задовільного та достатнього рівня, а також явне зменшення кількості учнів з низьким рівнем знань.

Провівши порівняння зрізів рівня сформованості лексичної компетентності учнів до пробного навчання, під час нього та після нього, можемо побачити, що доекспериментальний зріз в експериментальній групі демонструє 10 % учнів з високим рівнем знань. Після експерименту, показник залишився на рівні 10 %. На початку експерименту 10 % кількість учнів мала достатній рівень знань, а 20 % мала задовільний. В результаті експерименту, кількість учнів з достатнім рівнем знань зросла до 20 %, а кількість учнів з задовільним рівнем зросла до 50 %. Важливе значення має очевидне зменшення кількості учнів з низьким рівнем знань, з 60 % до 20 %.

Тим часом, доекспериментальний зріз в контрольній групі демонструє 11.1 % учнів з високим рівнем знань. Після експерименту, показник також залишився на тому ж рівні (11.1 %). На початку експерименту, 22.2 % учнів мали достатній показник, кількісний показник учнів достатнього рівня теж не змінився і залишився на рівні 22.2 %. Задовільний рівень контрольної групи відзначився зростанням з 11.1 % до 22.2 %, в той час як кількість учнів низького рівня в результаті навчального проміжку зменшилась лише на 11.1 %, з 55.5 до 44.4 %

Задля різностороннього аналізу методики впровадження засобів онлайн-вправ в процесі формування лексичної компетентності, було проведено кінцеве анкетування учнів щодо їхніх вражень від впровадження онлайн-вправ та засобів у процес навчання. Відповідно до нього, 7 (70 %) учнів експериментальної групи виразили бажання продовжувати навчання в межах заданої методики, 3 (30 %) учнів не відчули практичної різниці між методиками та 0 учнів виявились незадоволеними вивченням лексичної англомовної компетенції засобами онлайн-вправ. Результати анкетування відображенні на рис. 2. 12.

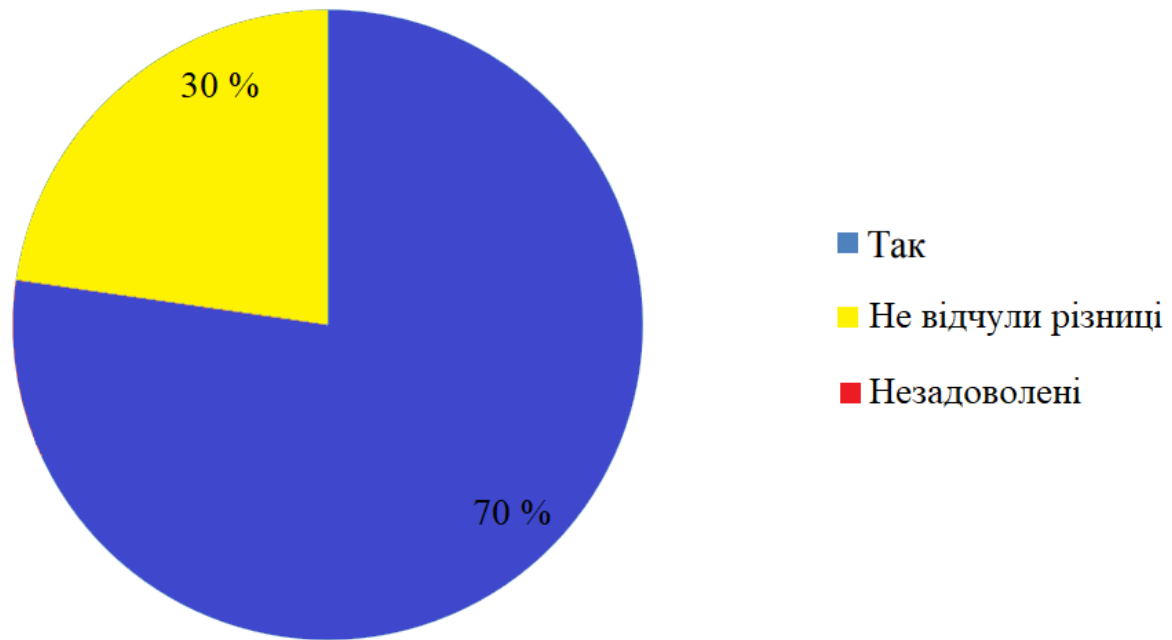

Рис. 2.12 – Результати анкетування учнів ЕГ

Отже, зробимо висновок про те, що учні позитивно сприймають залучення засобів онлайн-вправ у процесі формування англomовної лексичної компетенції. Розглянувши результати контрольного зрізу рівня володіння АЛК й враховуючи дані проведеного опитування, можемо зробити висновок, що ефективність формування англomовної лексичної компетенції засобами онлайн-вправ є вищою в експериментальній групі, що дає нам можливість стверджувати, що залучення засобів онлайн-вправ на основі вивчених онлайн-ресурсів є важливою складовою в організації комплексно-інтерактивного сучасного уроку англійської мови.

Проведений педагогічний експеримент дозволяє сформулювати певні рекомендації щодо використання онлайн-вправ у процесі формування АЛК. Основним етапом проведення уроку з англійської мови в контексті використання засобів онлайн-вправ є підготовчий, тому вчитель має ретельно опрацювати вправи й платформи, що планує використовувати протягом уроку. Наявність доступу до мережі Інтернет та доступу кожного учня до ІКТ є обов'язковим, що в умовах сучасності може стати проблемою в процесі проведення заняття. Це дає здатність зробити висновок, що засоби онлайн-вправ мають бути використані як

допоміжний засіб процесу організації навчання, але, в цей момент, не може бути використаний як центральний елемент організації навчання. Найкращим рішенням буде поєднання традиційних методів викладання з сучасними, що забезпечить збереження новизни у використанні засобів онлайн-вправ та додасть гнучкості у процесі організації виду роботи учнів.

Важливо пам'ятати, що використання засобів онлайн-вправ не є залученим до календарно-тематичного планування і тематичне наповнення існуючих вправ може не співпадати з освітньою програмою, тому не можна забувати про організацію уроку відповідно до існуючої програми. Лексичне наповнення онлайн-вправ має відповідати віковим інтересам та психологічним особливостям учнів 9-го класу, завдання мають підтримувати мотиваційну складову учня та залучати його інтереси до навчального процесу.

Дослідження продемонструвало, що використання засобів онлайн-вправ має високоефективний вплив на мотиваційну складову учнів 9-го класу, вони зацікавлені у впровадженні сучасних засобів до процесу навчання й активно навчають їхньому використанню з освітньою метою. Відсутність ІКТ в учня є малоймовірним випадком, проте все ж можливим, тому вчитель має бути здатним до імпровізації в процесі організації навчання й вдало оперувати індивідуальними, парними та груповими видами роботи учнів.

Основними результатами проведеного пробного навчання є:

- зростання мотиваційної складової та інтересу учнів до навчання;
- успішність учнів ЕГ 9-го класу зросла на 50 %, отже, 5 учнів ЕГ продемонстрували позитивну тенденцію у навчанні;
- інтерактивність у навчанні зробив процес формування лексичної компетенції легшим та цікавішим як для учнів, так і для вчителя;
- ріст ефективності у процесі формування АЛК;
- учні 9-го класу засвоїли важливість розуміння англійської мови як інструменту самовираження особистості;
- учні усвідомили значимість індивідуальної роботи у процесі навчання лексичної компетенції, продемонстрували здатність до її виконання.

Таким чином, згідно з теоретичними та методологічними засадами, нами була розроблена методика впровадження засобів онлайн-вправ у формуванні англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу. Першим етапом було проведення аналізу існуючих онлайн-платформ та засобів, що дають змогу до використання онлайн-вправ як засобу формування лексичної компетентності, були визначені особливості їх використання та впровадження до навчального процесу. Були враховані психолого-педагогічні особливості вікової категорії учнів 9-го класу. Початковий аналіз рівня сформованості лексичної компетентності продемонстрував її низький рівень, тому подальше планування пробного навчання відповідно до календарної теми «Who Are You?» відбувалось з розробленням плану уроків, що забезпечили б залучення кожного учня до процесу інтенсифікованого формування лексичної компетентності. Кожний проведений урок супроводжувався активним використанням онлайн-вправ та засобів, залученням різноманітних онлайн-ресурсів та платформ, що сприяли б ефективному формуванню англомовної лексичної компетентності.

Процес формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу був організований всебічно, з постійним активним залученням засобів онлайн-вправ задля більш ефективного залучення учасників освітнього процесу до навчання. Протягом навчального процесу, учні розглядали особливості використання лексичних одиниць, їх семантичні властивості, вчилися використовувати засвоєнні лексичні знання у процесі практичної комунікативної діяльності, а також знайомились з важливістю систематизації знань, засвоювали аспекти цифрової грамотності, колективно працювали над вирішенням різноманітних вправ та задач, вчилися самостійній роботі та розуміли важливість володіння мовою як показника розвитку цілісно сформованої особистості.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідницької роботи було здійснено теоретичне та практичне обґрунтування ефективності застосування засобів онлайн-вправ у процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу. До розгляду запропоновано актуальний підхід до вирішення завдання з формування лексичної компетенції, суть якого полягає в експериментальному застосуванні й перевірці ефективності комплексу використання засобів онлайн-вправ у процесі формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу.

1. На основі аналізу сучасних теоретичних джерел було з'ясовано, що лексична компетентність, являючись складовою комунікативної компетентності, формується завдяки формуванню лексичних навичок – автоматизованих дій з коректного добору лексичних одиниць у контексті продуктивного мовлення, а також розвитку й автоматизовації рецептивних та репродуктивних навичок отримувача знань. Автоматизованість лексичних навичок сприяє динамічності й гнучкості їх застосування в процесі мовлення, рецептивність в процесі аудіовізуального сприйняття слова базується на його ідентифікації – миттєвому співвіднесенні відповідного контексту й форми з образом слова, знаходженні слова серед лексичних запасів активного та пасивного словників та автоматичний підбір його семантичного значення.

У процесі формування лексичної компетенції показником засвоєння лексичного матеріалу та навичок є здатність до осмисленої побудови власного висловлювання в процесі практичної комунікації, на синтаксичному рівні учень вільно здатен продовжувати хід власного висловлювання незалежно від граматичного контексту мовлення, чітко будує власне висловлювання опираючись на засвоєний лексичний матеріал, здатен до логічної побудови речень.

2. Методологія формування лексичної компетенції у процесі вивчення англійської мови існує в контексті традиційних, або класичних методів, та нетрадиційних, або сучасних методів вивчення. Основою традиційного методу є завчання матеріалу, поступове наростання в складності вправ, лексичний матеріал

відпрацьовується методом доведення до автоматизму. Даний метод характеризується завчанням слів, фраз та виразів, відточенням лексичних навичок способом переказу текстів, діалогів чи монологів. Для навчально-методичного комплексу характерним є акцент на підручник.

У свою чергу, нетрадиційні, або ж сучасні методи навчання базуються на застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій, активному використанні онлайн-вправ та засобів. У межах досягнення англomовної лексичної компетенції, сучасні методи навчання являються більш актуальними й значно краще підходять для формування лексичної компетенції з урахуванням психологічної специфіки організації навчального процесу протягом курсу загальної середньої освіти. Тим не менш, в умовах існуючої повномасштабної війни, внаслідок нестабільності доступу до мережі мобільного зв'язку, сучасний метод навчання англomовній компетенції є надто ненадійним, адже доступ до мережі Інтернет та мобільних додатків є обмеженим, що унеможлиблює здатність організувати повноцінний процес навчання, базуючись лише на даному методі. Внаслідок цього, рекомендується застосовувати змішаний тип організації навчання, що потребує від вчителя гнучкості та здатності до імпровізації у навчанні.

3. Важливим є і врахування психоемоційних особливостей підлітків-отримувачів знань на середньому етапі освіти, адже відповідно до специфіки формування психіки даної вікової категорії відбувається вибір стратегій та засобів задля розвитку лексичних навичок здобувачів загальної середньої освіти. Учні даної категорії характеризуються формуванням власного «Я» у соціумі, тому акцент у навчанні має ставитись на використання засобів, завдяки яким ця особистість може бути максимально виражена. Апатія та кволість, що також є характерною рисою даної вікової категорії, має долатись формуванням інтерактивної платформи взаємодії у процесі навчання, основним об'єктом мотивації таких учнів у процесі засвоєння знань є спостереження та відчуття результату, що проявляється у вербальній взаємодії з іншими протягом процесу практичної комунікації.

4. Практичний розділ роботи був присвячений дослідженню ефективності застосування засобів онлайн-вправ у процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу. У процесі розробки комплексу онлайн-вправ, ми розглянули основні засоби та засади для організації ефективного навчального процесу. Комплекс вправ був розроблений на основі навчально-ігрових платформ Kahoot, ProProfs та Quizlet, поєднаних з застосуванням онлайн-середовищ BBC Learning, Learn English Teens та платформи Liveworksheets.

Проведення методичного експерименту було організовано на базі «Ружичанського ліцею Розсошанської сільської ради» в 9-му класі. Учні навчалися згідно з календарно-тематичним плануванням з англійської мови для 9-го класу на основі підручника Карпюк О. Д. 2017 року.

Результати ефективності застосованої методики були отримані шляхом анонімного анкетування учнів та математичного обрахування результатів сформованості лексичної компетентності. Відповідно до них, результат експериментальної групи учнів дає можливість зробити висновок, що розроблена методика є ефективною і сприймається учасниками навчального процесу позитивно, поглиблюючи їх інтерес до вивчення англійської мови. Відповідно до результатів учнів експериментальної групи, доекспериментальний зріз навчання демонстрував, що високий рівень володіння лексичною компетенцією мало 10 % учнів, після проведення пробного навчання відсоток учнів з високим рівнем знань залишився незмінним. Кількість учнів з достатнім рівнем знань зросла з 10 % до 20%, кількість учнів з задовільним рівнем знань збільшилась з 20 % до 50 %. Якщо доекспериментальний зріз демонстрував наявність 60 % учнів з низьким рівнем володіння лексичною компетенцією, в результаті пробного навчання цей показник зменшився на 40 %. Низький рівень володіння лексичною компетенцією залишився у 20 % учнів експериментальної групи 9-го класу.

Відповідно до результатів дослідження, можемо стверджувати, що всі дослідження було виконано, ефективність застосування засобів онлайн-вправ в процесі формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-го класу підтвердилась.

Представлене дипломне дослідження не претендує на повноту та завершеність розв'язання проблеми формування англомовної лексичної компетенції учнів 9-го класу. Подальшого вивчення потребують способи інтеграції засобів онлайн-вправ до календарно-тематичного планування в межах діючих освітніх рекомендацій, можливості для поєднання традиційних та нетрадиційних методів формування англомовної лексичної компетентності, пошук ефективних онлайн-засобів, спрямованих на розвиток лексично-мовної компетенції отримувачів знань.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Балтіна О. Б. Подкасти як засіб вивчення та викладання англійської мови. [Електронний ресурс]. <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1702/1/Baltina%20Olena%20-%20Podkasty%20jak%20zasib%20vyvchennia%20ta%20vykladannia%20anglijskoi%20movu.pdf>. (дата звернення: 19.01.2022 р.)
2. Баркасі В. В., Баркасі С. Б. Використання змішаної форми навчання у викладанні іноземних мов у ВНЗ. *Молодий вчений*. 2015. №2(6). С. 207-210
3. Бахов І. С. Міжкультурні аспекти інтеграції Інтернету у навчанні іноземної мови. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого педагогічні науки*. 2016. №2. С. 97-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2016_2_20. (дата звернення: 25.01.2022 р.)
4. Безденежних М. Л. Деякі прийоми розширення словникового запасу учнів. *Узб.: «Методика викладання іноземних мов»*, Вип. 2, К.: «Радянська школа», 1966. 124 с.
5. Бігич О. Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
6. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика. Запоріжжя: Видавництво Просвіта, 2008. 230 с.
7. Василенко Л. Я. Формування лексичних навичок на початковому етапі навчання англійської мови в середній загальноосвітній школі : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02. «Методика навчання: германські мови». Київ, 1996. 24 с.
8. Вчимося жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа). 2017. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/0Bzt9FAqrO9WcLXZwZVIJaFBCS3c> (дата звернення: 07.02.2022 р.)

9. Гапонова С. В. Взаємопов'язане навчання видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання іноземної мови. *Іноземні мови*. 2009. № 2. С. 13-16.
10. Гапонова С. В. Огляд зарубіжних методів викладання іноземних мов ХХ століття. *Іноземні мови*. 2010. № 2. С. 18-22.
11. Герасименко І. В. Створення навчального курсу в системі електронного навчання на базі Moodle. *Педагогічний альманах: Зб. наук. пр.* Редкол. В. В. Кузьменко (Голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2012. № 16. С. 109-115.
12. Гнаткевич Ю. В. Про оцінку трудності сприйняття пасивної лексики. *Методика викладання іноземних мов: республіканський науково-методичний збірник*. 1970. № 5. С. 108-111.
13. Горбунова Н. В. Лексична компетенція дітей дошкільного віку в сучасних дослідженнях. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2010. № 8. С. 85-91. URL: http://www.nbuu.gov.ua/.../Soc.../PD810_14.pdf. (дата звернення: 12.02.2022 р.)
14. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науков. ред. українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
15. Капінус О. Л. Інтернет-ресурси у навчанні вокабуляру англійської мови. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN19/12kolvam.pdf>. (дата звернення: 15.05.2022 р.)
16. Карпюк О. Д. Англійська мова : Підручник для 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів (9-й рік навчання). Тернопіль: Астон, 2017. 287 с.
17. Киналь А. Ю. Шляхи формування англомовної лексичної компетенції в учнів основної школи з використанням мультимедійних засобів. Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 2014. С. 113-119.
18. Колесник А. О., Белікова О. Ф., Мануєнкова О. О. Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення іноземної мови з використанням Інтернет-

ресурсів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2015. № 2. С. 312-324. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2015_2_32. (дата звернення: 20.05.2022 р.)

19. Костікова І. І., Безбавна Г. І. Використання інтернет-ресурсів на заняттях з іноземної мови. *Педагогіка та психологія*. 2018. № 59. С. 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2018_59_11. (дата звернення 17.04.2022 р.)

20. Кравчина Т. В. Види інтерактивних методів навчання англійської мови для студентів технічних спеціальностей. 2018. № 5. С. 140-145. URL: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2018.5.140145> (дата звернення: 12.06.2022 р.)

21. Кузьменко О. М. Змішане навчання як інноваційна форма організації навчального процесу в школі. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. «Педагогіка»*. 2017. № 3. С. 140-147.

22. Логвіна С. А. Педагогічна модель процесу формування англійського словника. *Наука і освіта*. 2011. № 5. С. 24-29.

23. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов. К.: Вища школа, 2004. 454 с.

24. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. кол. авторів під кер. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2002. 328 с.

25. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови: наук.-метод. журн.* / засн. Київський лінгвістичний університет і вид-во «Ленвіт»; гол. ред. С. Ю. Ніколаєва. К.: Видво «Ленвіт». 2010. №2. С. 11-17.

26. Просяник О. П. Інтерактивне онлайн-викладання іноземної мови. Сучасні методи викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Харків: НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого». 2013. 88 с.

27. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів. Черкаси: Брама. 2006. 328 с.
28. Склярєнко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь. *Іноземні мови*. 1999. № 3. С. 3-7.
29. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. 2010. № 4. С. 16-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2010_4_4 (дата звернення: 20.07.2022 р.)
30. Стеценко О. О. Ситуативно-тематичний принцип організації лексики під час навчання монологічного висловлювання. З досвіду викладання іноземної мови. за ред. М. Я. Дем'яненко. К., 1980. С. 64-66.
31. Сяська Н. В. Відбір лексичного мінімуму з психолінгвістичного баку. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць*. Рівне: РДГУ, 2007. № 38. С. 217-220.
32. Сяська Н. В. Педагогічні умови навчання іншомовного спілкування. 5-ті всеукраїнські науково-практичні читання студентів і молодих науковців, присвячені педагогічній спадщині К. Д. Ушинського. Одеса: ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2007. С. 315-317.
33. Тарнопольський О. Б. Навчання через зміст, змістовно-мовна інтеграція та іншомовне занурення у викладанні іноземних мов для професійних цілей у немовних вишах. *Іноземні мови*. 2011. № 3. С. 23-27.
34. Терещук В. Відбір текстових матеріалів для формування англійської лексичної компетенції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Педагогіка. Соціальна робота*. 2013. № 29. С. 223-226.
35. Томчук М. С. Впровадження Інтернет-ресурсів під час навчання англійської мови [Електронний ресурс]. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/eiron/2013/pdf/6.pdf>. (дата звернення: 27.07.2022 р.)
36. Шевченко Є. Б. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*, 2005. № 24. С. 4-6.

37. Штихно Л. В Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 489-492
38. Ягупов В. В. Педагогіка [навчальний посібник]. К.: Либідь, 2002. 560 с.
39. Aldrich C. Simulations and the future of e-learning. San Francisco: Pfeiffer an imprint of wiley, 2004. 282.
40. Alquahtani M. The importance of vocabulary in language learning and how to be taught. *International Journal of Teaching and Education*, 2015. P. 21-34.
41. Camille Blachowicz., Peter J. Fisher Teaching vocabulary in all classrooms (5th edition). Pearson Professional Development, 2014. 276 p.
42. Cassey B. J. Imagining the Developing Brain: What Have We Learned about Cognitive Development. *Trends in Cognitive Sciences*, 2005. № 3. 104 p.
43. Cheng G. Design and Analysis of Bring your Own Device (BYOD). *Pedagogies in Higher Education International Journal of Learning and Teaching*. 2018. № 1. URL: <https://www.researchgate.net/publication/329312330> (дата звернення: 25.01.2022 p.)
44. Dillenbourg P. Virtual learning environments. EUN Conference 2000: Learning in the new millennium: building new education strategies for schools. Workshop on virtual learning environments. University of Geneva, 2000. 30 p.
45. Harmer J. How to teach English. Pearson Education Limiter, 2007. 290 p.
46. Holec H. Strategies in language learning and use: modern languages. Germany: Council of Europe Publishing, 1996. 129 p.
47. Jeremy Harmer. How to teach English. Pearson Education Limited, 2007. 290 p.
48. Kersten S. The mental lexicon and vocabulary learning: implications for the foreign language classroom. Germany: Narr Francke Attempto Verlag Gmb + Co. KG, 2010. 200 p.
49. Krystalli, P., Arvanitis, P., Panagiotidis, P. Evaluating Serious Games for Foreign Language Learning: An Online Grading and Visualization Tool. *International Journal for CrossDisciplinary Subjects in Education*, 2014. Vol. 5. P. 1564-1570.

50. Lindner, K. The Physical Activity Participation. Academic Performance Relationship Revisited. – *Pediatric Exercise Science*, 2002. P. 155-169.
51. Marriot R. V. Handbook of research on e-learning methodologies for language acquisition. New York: *Information science reference*, 2009. 611 p.
52. Mackenzie, J., Lachlan, M. Developing lexical competence: a computer-assisted, text-based approach. *Revista de filologia y su didactica*, 2001. № 24. P. 541-564
53. Nation, P. Learning vocabulary in another language L.: Cambridge: *Cambridge university press*, 2001. 100 p.
54. Nation, P., Moir, J. Vocabulary learning and the good language learner. In Carol Griffiths (ed) *Lessons from Good Language Learners*. Cambridge: *Cambridge University Press*. 2008. 300 p.
55. Norris N. The trouble with competence. *Cambridge Journal of Education*, 1991. Vol. 21. № 3. P. 337-344.
56. Richards, J. Vocabulary in language teaching. Cambridge: *Cambridge university press*. 2001. 90 p.
57. Robinson, P. Rich view of the foreign lexical competence. *English Language Teaching Journal*, 2009. № 43. 282 p.
58. Romeo, D. The Teenage Brain: The Stress Response and the Adolescent Brain. 2013. P. 140-145.
59. Sheehan, A. Making sense of words. *Forum*, January, 2004. Vol. 42. № 1. P. 2-9.
60. Vincenti G. Multi-user virtual environments for the classroom: practical approaches to teaching in virtual worlds. USA: IGI Global, 2011. 503 p.
61. Webb, S. Receptive and productive vocabulary learning: The effects of reading and writing on word knowledge. *Studies in Second Language Acquisition*. 2005. № 27. P. 33-52.

Додаток А

Комплекс онлайн-вправ для формування англомовної лексичної компетентності
(на прикладі календарно-тематичного розділу 9-го класу «Who Are You?»)

Вправа 1

Мета: ознайомити учнів з лексичними одиницями; створити інтелект-карту.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: групування лексичних одиниць по категоріях.

Завдання. Work in groups. Create a Mind Map dividing the words and word combinations into such categories: 1. Personality. 2. Relationship. 3. Fashion 4. Habits

Таблиця А. 1.1 – Лексичні одиниці по темі «Who Are You?».

Dignity, diligent, shallow, the sense of humor, chatterbox, computer geek, gossips, health freak, couch potato, picky, victim, hang out, justice	to admire, to judge, to avoid, to rely, to irritate, to be responsible for, to prove, relationship, friendship
habits, healthy, unhealthy, nasty, annoying, smoking, drinking, working out, running, try to kick/break/give up/develop	well-groomed, colored hair, smart clothes, vintage style, casual style, trendy, fashion victim, stylish, classy, to have a good sense of style, to be into fashion

Режим виконання: індивідуально, у групах, використовуючи програму MindMeister.

Вправа 2

Мета: відпрацювати з учнями засвоєні лексичні одиниці, сформувати навички ідентифікації та семантизації нових лексичних одиниць на рівні окремого слова, словосполучення або фрази.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: вправа на множинний вибір.

Рис. А. 1.1 – Kahoot як онлайн-вправа на відпрацювання лексичного матеріалу

Режим виконання: індивідуально або у парах

Вправа 3

Мета: відпрацювати з учнями засвоєні лексичні одиниці, сформувані навички ідентифікації та семантизації нових лексичних одиниць на рівні окремого слова, словосполучення або фрази.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: вправа на множинний вибір.

The image displays 12 multiple-choice quiz cards arranged in a 6x2 grid. Each card features a classroom background with a projector screen and a clock. The cards contain the following questions and options:

- Card 1 (Score: 15):** "Someone who likes football a lot". Options: Chatterbox, health freak, football fan, gossip.
- Card 2 (Score: 14):** "Someone who has excellent computer skills". Options: Health freak, coach potato, gossip, computer wizard.
- Card 3 (Score: 14):** "Someone who talks a lot". Options: Friendly, football fan, chatterbox, sociable.
- Card 4 (Score: 17):** "Someone who likes spending time with people". Options: Sociable, coach potato, health freak, gossip.
- Card 5 (Score: 10):** "Gossip girl". Options: балакун, вегетаріанець, пліткарка.
- Card 6 (Score: 12):** "Health freak". Options: людина за здоровий спосіб життя, комп'ютерний фанатик, гік.
- Card 7 (Score: 14):** "Hang out". Options: зависати у приставку, прибирати вдома, гуляти з друзями.
- Card 8 (Score: 17):** "Folks". Options: персонажі мультфільму, предки, дорослі, зустрітись.
- Card 9 (Score: 12):** "Occupation". Options: рід зайнятості, інтереси, стать.
- Card 10 (Score: 16):** "She stopped ____ last month.". Options: smoking, smoked, to smoke.

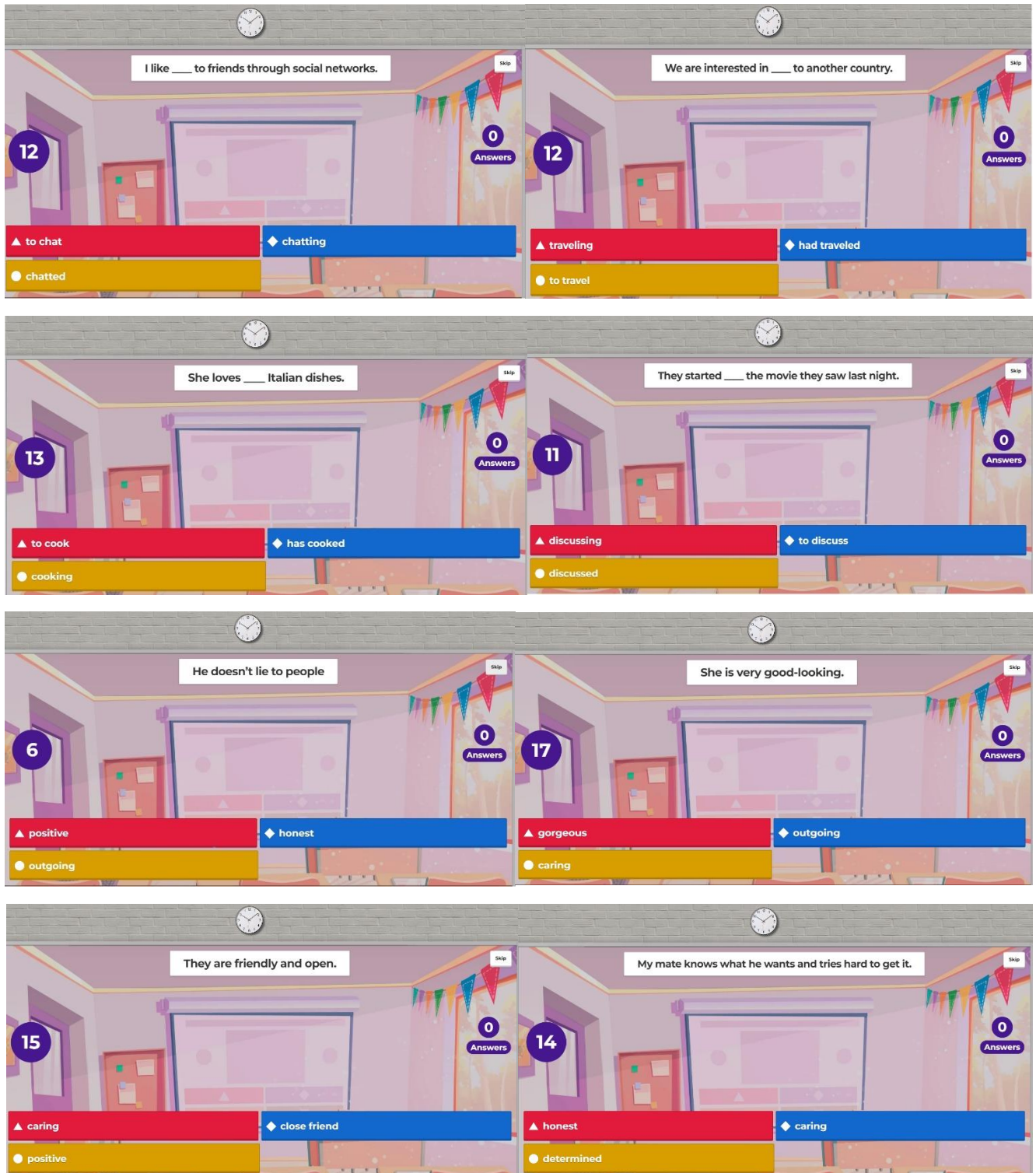

Рис. А. 1.2 – Kahoot як онлайн-вправа на відпрацювання лексичного матеріалу
Режим виконання: індивідуально або у парах.

Вправа 4

Мета: навчитись знаходити та перекладати лексичні одиниці у фрагменті прослуханого тексту.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: заповнення пропусків, відповідь на запитання.

Listen to the speakers talking about important people in their lives and do the exercises to practise and improve your listening skills.

Instructions

Preparation

0:00 / 4:37

Important people

Fill the gaps with the correct word from the box.

5 items remaining

childhood friend, boyfriend, next-door neighbour, best friend, brother

1. Speaker A is talking about her
2. Speaker B is talking about his
3. Speaker C is talking about her
4. Speaker D is talking about his
5. Speaker E is talking about her

Finish Try again

Check your understanding: true or false

Important people

Are the sentences true or false?

10 items remaining

- A - Her next-door neighbour also worked with her mum. True False
- A - Her next-door neighbour has a healthier lifestyle now. True False
- B - He didn't see his brother after he went to university. True False
- B - He supports the same football team as his brother. True False
- C - She and her friend argued about a boy. True False
- C - She is going to go to the same university as her friend. True False
- D - He didn't have much in common with his friend when they were young. True False
- D - He still sees his friend regularly. True False
- E - She didn't like the look of her boyfriend at first. True False
- E - She thinks their relationship will last for a long time. True False

Finish

Try again

Do this exercise before you listen.

6 items remaining

He likes the same things as me. We spend a lot of time together. She took care of me.

We have many similarities. We have a good, friendly relationship.

We stopped being friends. (Especially after an argument.)

She looked after me.

We hang out a lot.

We get on well.

We fell out.

He's into the same things.

Which people have been important in your life?

Who are you closest to in your family?

Who are your closest friends?

Which other people have been important in your life?

Рис. А. 1.3 – аудіювання та виконання онлайн-вправ на основі ресурсу

LearnEnglishTeens

Режим виконання: індивідуально.

Вправа 5

Мета: формування навичок розпізнання лексичних одиниць, вміти відрізнити їх значення у контексті.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: множинний вибір.

The image displays four screenshots of online quiz questions from the ProProfs platform, arranged in a 2x2 grid. Each screenshot shows a question, a progress bar, and a 'Next' button. The background of the screenshots is a blurred image of a person holding a smartphone.

Question 1 / 9 (Progress: 11%)
 How frequently do you access the internet (via mobile device or computer)?
 Not as often as I would like
 I go online whenever I need to send or check my email.
 I am connected whenever I am looking for specific information.
 If I'm awake, I'm online.
 More than I should
 Not as much as I used to
 Next

Question 2 / 9 (Progress: 22%)
 What percentage of your social networking "friends" have you met in real life?
 1 – 25%
 25% – 50%
 50% – 75%
 75% – 100%
 I don't participate in social networking, and probably never will.
 I'm kind of new to social networks. Ask me again in a year or so.
 Next

Question 3 / 9 (Progress: 33%)
 Do you think you have an above-average number of social networking friends?
 Absolutely
 Perhaps by a small margin
 I have an average number of online friends.
 No, but I'm picky about who I choose to interact with online.
 I am currently searching for social networking friends.
 I don't do social networking.
 Next

Question 4 / 9 (Progress: 44%)
 Which of the following statements best describes your online perception or mentality?
 Internet gives me the ability to improve my relationships with others.
 Internet provides me enough information to stay occupied.
 Internet gives me the opportunity to stand out and differentiate myself.
 I feel a sense of belonging when I indulge in online activities.
 I am concerned about online safety and privacy.
 Internet allows me to connect with like-minded people.
 Next

Рис. А. 1.4 – онлайн-вправи у вигляді квізу на платформі ProProfs

Question 5 / 9 60%

How do you feel about online shopping?

- I always do product research online, and I'll purchase if I see a good deal.
- I want more opportunities to shop online. I wish I could place a grocery order and pay for the transaction on my phone.
- Online shopping is handy, but I only purchase from big retail sites that have a good reputation both online and offline.
- I'll purchase things online, but shopping offline is still my preference.
- I think it's great because I can see consumer ratings and reviews before I buy, and then I can post my thoughts about a purchase.
- Shopping isn't the reason I go online.

Question 6 / 9 60%

How do you feel about online games?

- I'm pretty addicted to a handful of iPhone and/or Facebook games.
- I want to change the world with the online games I create.
- I don't feel the need to game with strangers.
- I'm more interested in making connections with people than playing video games.
- I'm not interested in online gaming.
- I spend a fair amount of time gaming with other people on my PC and/or console network.

Question 7 / 9 60%

Finish the following sentence: I spend the majority of my time online _____

- Expressing myself and being creative
- Researching and browsing
- Trying to find my place
- Doing everything. I am constantly sharing my ideas, consuming media, checking tasks off my to-do list, playing games, etc.
- Making sure I'm up to date on my correspondence.
- Keeping in touch with all my friends.

Question 8 / 9 60%

What is your online voice like?

- Non-existent. I don't want to express myself online.
- Just like my real life: Expressive and Chatty!
- Inquisitive but soft-spoken. I listen more than I speak.
- Ubiquitous. I want as many people as possible to hear what I have to say.
- Caring. I want to keep my relationships thriving even though my life is busy.
- Growing. I want it to grow louder as I become more confident navigating digital space.

Question 9 / 9 60%

What is your level of online consumption?

- Low. I don't access the Internet as much as I would like to.
- Somewhat low. I don't need to be online all the time.
- Moderate. I like to use the internet as a learning tool when I have time.
- High. I am lucky to have some free time outside of my work and home life, so I spend my alone time watching and reading things online.
- High. I have so much information to stay on top of that it's a little overwhelming.
- Extremely high. I am always online.

Рис. А. 1.5 – виконання тематичного квізу на платформі ProProfs

Режим виконання: діалог – обговорення

Вправа 7

Мета: формування навичок розпізнання лексичних одиниць, вміти відрізнити їх значення у контексті. Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: множинний вибір.

The image displays six sequential screenshots of a ProProfs online quiz. The quiz title is "What's Your Clothes Style Say About You?". Each screenshot shows a question with four radio button options. The progress bar at the top of each question indicates the current question number out of six and the percentage of the quiz completed.

Question 1 / 6 (17%): When going shopping with friends, what would you most likely wear?
 A cute top and jeans
 T-shirt and jeans or sweatpants
 A sassy shirt and black skinny jeans
 A pretty shirt and a skirt or pants in pastel colors

Question 2 / 6 (33%): What is your ultimate favorite pair of shoes?
 Flats or fashion sneakers
 Flip-flops or wedge sandals
 High-tops or black boots
 UGGs or sneakers

Question 3 / 6 (50%): What color are most of your clothes?
 Cool colors and grays/blacks
 Pinks, purples, blues, and browns
 Pastels
 Black

Question 4 / 6 (67%): When you shop for clothes, what do you look for?
 Unique pieces with attitude
 Pretty clothes with soft fabrics
 Whatever you need in comfy and basic styles
 Trendy outfits with colorful designs

Question 5 / 6 (83%): Where do you usually shop?
 Trendy shops with the "in" styles
 Sports shops, or big department stores
 Little boutiques with classic, pretty styles
 Funky stores that no one's heard of

Question 6 / 6 (100%): Who do you shop with?
 A huge pack of friends
 Some of my close friends
 My friends don't really shop at the same places as me, so no one
 Um, I usually just pick up a couple things on the go

Рис. А. 1.7 – виконання онлайн-вправ на платформі ProProfs

Режим виконання: індивідуально.

Вправа 8

Мета: формування навичок розпізнання лексичних одиниць, вміти відрізнити їх значення у контексті.

Вправа 9

Мета: формування навичок розпізнання лексичних одиниць, вміти відрізнити їх значення у контексті.

Тип вправи: некомунікативна, репродуктивна.

Вид вправи: заповнення пропусків у тексті з використанням правильної лексичної одиниці

PERSONAL QUALITIES TO APPLY FOR A JOB

Personal qualities

1 Match the adjectives with the descriptions of the people.

confident
enthusiastic
friendly
good at communicating

honest
physically fit
sensitive

- 1 She feels sure that she can do the job well. *confident*
- 2 He smiles and talks to everyone at work. _____
- 3 She's good at explaining things to people. _____
- 4 He always tells the truth. _____
- 5 She's always excited and interested in new ideas.

- 6 He is active and strong. _____
- 7 She understands other people's feelings. _____

flexible
hard-working
organised
outgoing
patient

punctual
reliable

- 8 He doesn't mind if things change at work. *flexible*
- 9 She plans her work very well. _____
- 10 He always arrives at work on time. _____
- 11 She likes being with other people. _____
- 12 He works very hard. _____
- 13 You can trust her to do her job well. _____
- 14 He doesn't mind waiting. _____

 Finish!!

Рис. А. 1.9 – виконання онлайн-вправ на платформі ресурсу Liveworksheets

Режим виконання: індивідуально, усно

Вправа 10

Мета: формувати навички застосування лексичних одиниць у контексті.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна, продуктивна.

Вид вправи: виявлення значення слова відповідно до контексту, переклад, вибір порядку розташування слів у реченні

Link to this worksheet: <https://www.liveworksheets.com/7-sg1949> Copy Custom link

Task 1 Find values of the words			
1.	victim	a)	хостел
2.	to revolve	b)	пошання
3.	message	c)	примхливий
4.	irritate	d)	обертатись
5.	casual	e)	випадковий
6.	picky	f)	дратувати
7.	hostel	g)	жертва
8.	outfit	h)	одяг

Task 2 Put sentences into correct order:	
1.	wear/or/walk/they/sandals/barefoot.
2.	flowers/They/carry.
3.	or/and/wearing/wide/dresses/robes/trousers/love/They/long.
4.	dyed/They/brightly/hair/have.

Task 3 Match the words with their definitions		
1.	Football fan	Someone who doesn't eat meat
2.	Computer wizard	Someone who knows everything about IT
3.	Chatterbox	Someone who spends a lot of time sitting in front of TV
4.	Close friend	Someone who can't imagine own life without football
5.	Gossip	Someone who'd do everything to be healthy
6.	Couch potato	Someone you trust
7.	Health freak	Someone who likes to talk about other people
8.	Vegetarian	Someone who constantly talk

Task 4 Sentences comprehension. Write a short text, then discuss it.	
a)	Tell about your friend. What kind of person is he/she?
b)	What do you usually spend your time on? Do you have any hobbies?
c)	What about your personality? How it's connected to your fashion style?

 LIVEWORKSHEETS

Finish!!

Рис. А. 1.10 – контрольний зріз знань, сформований на платформі Liveworksheets
Режим виконання: індивідуально, письмово.

Додаток Б

Таблиця Б. 1.1 – Календарно-тематичне планування з англійської мови для 9-го класу за підручником О. Карпюк

Календарний план з англійської мови для 9-го класу за підручником О. Карпюк Відповідно до програми з іноземних мов 2017 р.						
№	дата	Тема за уроком	Інтегровані змістові лінії			Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів. Комунікативна компет.
			Екологічна безпека та розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	
1.		Твої літні канікули				
		Unit 1 WHO ARE YOU?	Lesson 1 Vital Statistics	10 год.		
2.		Reading and vocabulary. Люди навколо нас		Формулює власну позицію; Впр 2	Демонструє розуміння впливу звичок на стан здоров'я.	Повідомляє особисту інформацію, запитує інформацію про особу Впр 4,6,7
3.		Reading and vocabulary. Яка ти особистість?		Формулює особисті ціннісні пріоритети. Впр 11		висловлює свою думку про особу впр 10
4.		Grammar Герундій Твої інтереси та уподобання		Формулює особисті ціннісні пріоритети. Впр 1,4		Розповідає про свої інтереси та уподобання та інтереси своїх друзів, використовуючи герундій
5.		Grammar Давайте поговоримо про друзів		Порівнює свої ціннісні пріоритети та своїх друзів впр 5,6		Ставить та відповідає на питання про звички й повсякденні справи, вільний час.

Продовження таблиці Б. 1.1

6.	Більше про кожного з нас.		Порівнює свої ціннісні пріоритети та своїх друзів Впр 5-7	Уміє презентувати себе і створювати тексти (усно і письмово) іноземною мовою, які сприятимуть майбутній кар'єрі.	Розуміє, слухаючи інтерв'ю, як люди проводять дозвілля, що саме їм подобається і не подобається робити, якщо мовлення чітке й повільне. Впр 1-3
7.	Speaking Ти і твої друзі. Інтерв'ю.		Обговорює особливості взаємодії особистості та групи. Впр1,5-7		Ставить запитання і відповідає на запитання, обмінюється думками та інформацією на близькі/знайомі теми у передбачуваних повсякденних ситуаціях. Впр 2,3 Обмінюється онлайн базовою інформацією зі співрозмовником, Впр 4
8.	Writing. Автобіографія		Формулює особисті ціннісні пріоритети. Впр 1	Уміє презентувати себе і створювати тексти (усно і письмово) іноземною мовою, які сприятимуть майбутній кар'єрі	Знаходить конкретну інформацію у простішому писемному матеріалі у формі листів впр 1
9.	Unit 1 WHO ARE YOU?	Lesson 2 Teen Generation			
10.	Reading and vocabulary Ми різні.		Демонструє розуміння цінності культурного розмаїття та необхідності жити разом у мирі.		Знаходить основну інформацію в коротких простих статтях, впр 3 Називає та описує підліткові групи впр 1,2
11.	Reading and vocabulary Що робить нас різними?		Свідчить на користь необхідності толерантного ставлення до різних людей Впр 5	Наводить приклади впливу музики на здоров'я і самопочуття.	Знаходить потрібну інформацію у конкретних передбачуваних текстах, якщо у них використано простий мовний інвентар. Впр 4,5
12	Grammar Герундій та його форми. Твої улюблені заняття		Описує власний стиль життя та визначає пріоритети.	Розрізняє безпечні та небезпечні ситуації під час активного відпочинку.	Бере участь у коротких повсякденних розмовах на теми, що входять до сфери особистих інтересів. Впр 1,2

Продовження таблиці Б. 1.1

13.	Listening and vocabulary Молодіжна мода та організації	Проектує власні повсякденні дії на захист довкілля та збереження ресурсів.	Дискутує довкола питань про свою роль і місце у сучасному полікультурному середовищі. Впр 5	Критично оцінює вплив деструктивних молодіжних рухів на життя однолітків.	Розуміє, слухаючи інтерв'ю по радіо, як люди проводять дозвілля, що саме їм подобається і не подобається робити, якщо мовлення чітке й повільне. Впр 1,2,3,3
14.	Speaking Твій стиль одягу		Пояснює правила поведінки у закладах культури.	Співвідносить власні потреби з можливостями сімейного бюджету. впр 2,3	Висловлює своє ставлення до моди, бере інтерв'ю впр 1,2
15.	Writing Молодіжні клуби	Проектує власні повсякденні дії на захист довкілля та збереження ресурсів.	Висловлює власне ставлення до розмаїття молодіжних субкультур і течій.	Розрізняє безпечні та небезпечні ситуації під час активного відпочинку	Рекламує молодіжний клуб. Впр 2.
16.	Look back Повторення та узагальнення. Молодь та її стиль життя.		У спілкуванні дотримується толерантності та принципу «no hate speech» (мова проти ненависті)	Критично оцінює вплив деструктивних молодіжних рухів на життя однолітків. Впр 3	Обмінюється інформацією через електронні або традиційні короткі листи, відповідаючи на питання особи, з якою спілкується. Впр 2
17.	Look back Повторення та узагальнення. Молодіжні субкультури і течії		Висловлює власне ставлення до розмаїття молодіжних субкультур і течій. Впр 6,7,10, 11.	Прогнозує наслідки необачної поведінки в мережі Інтернет Впр. 12	ставить запитання і відповідає на запитання, обмінюється думками та інформацією на близькі/знайомі теми у передбачуваних повсякденних ситуаціях. Впр 10
18.	Look back Проект «Все про мене»		Формулює особисті ціннісні пріоритети. Впр 13		Створює короткі описові дописи, які стосуються повсякденних питань, суспільної діяльності та почуттів,